

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W POWIECIE SIERADZKIM
NA LATA 2021-2030**

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W SIERADZU

Program opracowały:

- Marzena Lewkowicz

- Anna Krymarys

2021

Spis treści

WSTĘP.....	3
I.Podstawy prawne	4
II.Pojęcie niepełnosprawności.....	5
1. Symbole niepełnosprawności	6
III.Struktura demograficzna Powiatu Sieradzkiego	8
IV.Niepełnosprawni mieszkańcy Powiatu Sieradzkiego.....	10
1. Zjawisko niepełnosprawności – diagnoza	10
2. Podział osób niepełnosprawnych w powiecie sieradzkim.....	12
V. Formy wsparcia kierowanego do osób z niepełnosprawnościami.....	20
1. Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030.....	20
2. Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.....	22
3. Fundusz Solidarnościowy.....	24
4. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	25
VI.Rehabilitacja społeczna.....	29
VII.Rehabilitacja zawodowa.....	40
VIII. Wyniki badań ankietowych	51
1. Charakterystyka badanych osób.....	51
IX.Infrastruktura instytucji służących rehabilitacji	61
1. Instytucje realizujące ustawowe zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej..	71
X.Analiza SWOT	75
XI. Program działań – cele operacyjne.....	78
XII. Źródła finansowania	84
XIII. Realizatorzy programu	85
XIV. Monitoring Programu	86
ZAKOŃCZENIE.....	87

WSTĘP

Pojęcie niepełnosprawności oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Niepełnosprawność może dotyczyć obszaru fizycznego, intelektualnego lecz może także polegać na dysfunkcji narządów zmysłów albo być efektem wypadku, choroby somatycznej lub umysłowej. Napotykanie utrudnienia ograniczają osoby niepełnosprawne, a tym samym uniemożliwiają im swobodne korzystanie w pełni ze swoich praw w środowisku.

Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Sieradzkiego na lata 2021 -2030, zwanego dalej Programem, jest wykonaniem postanowień art.35a, ust.1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020r., poz. 426 z późn.zm.) mówiącym, że jednym z zadań powiatu jest " opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: -rehabilitacji społecznej, -rehabilitacji zawodowej i zatrudniania, -przestrzegania praw osób niepełnosprawnych".

Istotą Programu jest określenie zadań Powiatu Sieradzkiego w zakresie działań na rzecz osób niepełnosprawnych zmierzających do pełnego indywidualnego rozwoju i zaspokojenia potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach i na każdym etapie życia, gwarantujących pełne uczestnictwo tych osób w życiu społecznym.

Głównym założeniem „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sieradzkim na lata 2021-2030” jest koncepcja polityki powiatu, która ma na celu wyrównanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu. Ponadto zapewnienie równych praw osobom niepełnosprawnym oraz przeciwdziałanie ich dyskryminacji.

Należy pamiętać, iż proces wyrównania szans wymaga założenia celów, które będą mogły wspierać niepełnosprawnych na różnych płaszczyznach i sferach ich życia. Aby założone cele stanowiły źródło sukcesu konieczna jest współpraca i współdziałanie realizatorów oraz partnerów Programu. Takie działania pozwolą na realizację wielu zadań na rzecz osób niepełnosprawnych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Program zakłada kompleksowe podejście do działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Istotne znaczenie w pracach nad Programem miała Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, która ustanawia całościowe ramy polityki krajowej na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

I. Podstawy prawne

Podstawą prawną do opracowania i realizacji Programu jest ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.z 2020 r., poz. 426 z późn. zm.), w której zgodnie z art. 35a ust. 1 do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnie ze strategią rozwoju województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

U podstaw tworzenia Programu znajdują się zapisy krajowych aktów prawnych oraz dokumenty lokalne Powiatu Sieradzkiego, a w szczególności Strategia Rozwoju Powiatu Sieradzkiego na lata 2016-2023 przyjęta uchwałą Rady Powiatu Sieradzkiego **Nr XXIII/287/2015 z dnia 16 grudnia 2015 roku** oraz krajowe regulacje prawne, tj.:

a) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku, która stoi w obronie praw i wolności osób z niepełnosprawnością, określająca zasady jakimi powinna kierować się władza ustawodawcza, wykonawcza i samorządy terytorialne działające na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością (art. 68, art. 69),

b) Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, uchwalona 1 sierpnia 1997 roku przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, która uznaje, iż osoby z niepełnosprawnością mają prawo do niezależnego, samodzielnego, aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji (M.P. z 13.08.1997 r. Nr 50, poz. 475),

c) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 426, z późn. zm.) określająca szczegółowo zagadnienia związane z aktywizacją zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnością,

d) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 645, z późn. zm.) określająca instrumenty interwencji państwa na rynku pracy,

e) Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. Nr 930, z późn. zm.), w której z zapisów art. 19 pkt. 1 wynika konieczność stworzenia programu wspierania osób z niepełnosprawnością.

II. Pojęcie niepełnosprawności

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Przytoczona definicja ustawowa wskazuje, iż ocena stanu zdrowia nie jest jedynym wyznacznikiem niepełnosprawności. Ustalając stopień niepełnosprawności uwzględnia się, obok fizycznych, także psychiczne i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka. W praktyce oznacza to, że naruszenie sprawności organizmu (najczęściej identyfikowanego z chorobą) nie oznacza jednoznacznie, że mamy do czynienia z niepełnosprawnością. Istotne jest ustalenie w jaki sposób to naruszenie sprawności wpływa na efektywne pełnienie ról społecznych w sferze społecznej lub zawodowej. Zatem o niepełnosprawności możemy mówić jeśli dochodzi do istotnych ograniczeń w wypełnianiu codziennej aktywności i pełnym uczestnictwie w życiu społecznym i zawodowym z powodu naruszenia sprawności organizmu.

W zbiorowości osób niepełnosprawnych można wyróżnić dwie grupy:

a) osoby niepełnosprawne prawnie, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;

b) osoby niepełnosprawne biologicznie, które nie posiadają orzeczenia, ale mają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności.

W obowiązującym systemie prawnym, na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, osoby niepełnosprawne to osoby, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:

a) o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (do stopnia znacznego, umiarkowanego, lekkiego),

b) o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy,

- c) o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia,
- d) lub orzeczeniem lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych:
- o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji, traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - o całkowitej niezdolności do pracy, traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
 - o częściowej niezdolności do pracy, traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności,
- e) o zaliczeniu do jednej z trzech grup inwalidów lub uzyskały orzeczenie o stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

1. Symbole niepełnosprawności

Integralną częścią orzeczenia o niepełnosprawności bądź stopnia niepełnosprawności jest symbol przyczyny niepełnosprawności, który odzwierciedla rozpoznanie uszkodzenia lub choroby, która niezależnie od przyczyny jej powstania, powoduje zaburzenia funkcji organizmu oraz ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych i aktywności społecznej osoby zainteresowanej lub dziecka.

Zgodnie z § 32 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. ze zmianami, w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności przyczynę niepełnosprawności oznacza się następująco:

a) 01-U- upośledzenie umysłowe, nazywane dziś raczej niepełnosprawnością intelektualną. W klasyfikacji zaburzeń rozwoju intelektualnego najczęściej używa się kryterium IQ w skali Wechslera, gdzie ze względu na ww. kryterium rozróżniane są trzy rodzaje upośledzenia: lekkie, umiarkowane i znaczne. Czym innym jest jednak medyczna klasyfikacja zaburzeń rozwoju intelektualnego, a czym innym orzekanie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności. Upośledzenie umysłowe zostanie więc orzeczone osobom, które w skali Wechslera mają stopień umiarkowany lub wyższy,

b) 02-P- choroby psychiczne, w tym m.in. osoby z zaburzeniami psychotycznymi, zaburzeniami nastroju, utrwalonymi zaburzeniami lękowymi o znacznym stopniu nasilenia czy zespołami otępiennymi,

c) 03-L- zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, w tym m.in. trwałe uszkodzenie czynności ruchowej jednego lub obu fałdów głosowych, częściowa lub całkowita utrata krtani

z różnych przyczyn, zaburzenia mowy spowodowane uszkodzeniem mózgu, głuchoniemota, głuchota oraz wiele innych schorzeń powodujących dysfunkcję narządu słuchu lub mowy,

d) 04-O- choroby narządu wzroku, w tym m.in. wrodzone lub nabyte wady narządu wzroku, powodujące ograniczenie jego sprawności, prowadzące do obniżenia ostrości wzroku w oku lepszym do 0,3 według Snellena po wyrównaniu wady wzroku szklami korekcyjnymi lub ograniczenie pola widzenia do przestrzeni zawartej w granicach 30 stopni,

e) 05-R- upośledzenie narządu ruchu, w tym m.in. wady wrodzone i rozwojowe narządu ruchu, układowe choroby tkanki łącznej, zapalenie stawów, choroby zwyrodnieniowe stawów, nowotwory narządu ruchu czy amputacje oraz wiele innych schorzeń w obrębie narządu ruchu,

f) 06-E- epilepsja w postaci nawracających napadów padaczkowych spowodowanych różnymi czynnikami etiologicznymi lub wyraźnymi następstwami psychoneurologicznymi,

g) 07-S- choroby układu oddechowego i krążenia, w tym m.in. przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP), zakaźne choroby płuc, prowadzące do niewydolności oddechowej, nowotwory płuc i opłucnej, wrodzone i nabyte wady serca, choroba niedokrwienna serca, kardiomiopatie, nadciśnienie tętnicze z powikłaniami i wiele innych,

h) 08-T- choroby układu pokarmowego, np. stany po resekcji żołądka z różnych przyczyn z licznymi powikłaniami, przewlekłe choroby jelit o różnej etiologii, powikłane zespołem złego wchłaniania, przewlekłe choroby wątroby, przewlekłe zapalenie trzustki, nowotwory układu pokarmowego i wiele innych,

i) 09-M- choroby układu moczowo-płciowego, w tym m.in. zaburzenia czynności dróg moczowych, choroby nerek, nowotwory układu moczowego i narządów płciowych i wiele innych,

j) 10-N- choroby neurologiczne, w tym m.in. naczyniopochodny udar mózgu, guzy centralnego układu nerwowego, pourazowa cerebrastenia i encefalopatia, choroby rdzenia kręgowego i inne,

k) 11-I- inne schorzenia, w tym: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego i inne,

l) 12-C- całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16. rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia.

III. Struktura demograficzna Powiatu Sieradzkiego

Powiat sieradzki leży w zachodniej części województwa łódzkiego, został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Sieradz.

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejskie: Sieradz,
- gminy miejsko-wiejskie: Błaszki, Warta, Złoczew,
- gminy wiejskie: Brąszewice, Brzeźnio, Burzenin, Goszczanów, Klonowa, Sieradz, Wróblew,
- miasta: Sieradz, Błaszki, Warta, Złoczew.

Powiat sieradzki graniczy z pięcioma powiatami województwa łódzkiego: poddębickim, zduńskowolskim, łaskim, wieluńskim i wieruszowskim oraz z trzema powiatami województwa wielkopolskiego: ostrzeszowskim, kaliskim i tureckim. Powierzchnia powiatu sieradzkiego wynosi 1491 kilometrów kwadratowych. Gęstość zaludnienia: 80 osób na 1 kilometr kwadratowy.

Rysunek 1. Mapa powiatu sieradzkiego

Lp.	Nazwa	ogółem		
		ogółem	mężczyźni	kobiety
		2019	2019	2019
		[osoba]	[osoba]	[osoba]
1.	Powiat sieradzki	117 674	57 412	60 262
2.	Sieradz - miasto	41 953	19 785	22 168
3.	Błaszki	14 458	7 177	7 281
4.	Brąszewice	4 471	2 253	2 218
5.	Brzeźnio	6 384	3 202	3 182
6.	Burzenin	5 512	2 770	2 742
7.	Goszczanów	5 466	2 737	2 729
8.	Klonowa	2 870	1 428	1 442
9.	Sieradz - gmina	10 706	5 397	5 309
10.	Warta	12 636	6 172	6 464
11.	Wróblew	6 054	2 990	3 064
12.	Złoczew	7 164	3 501	3 663

**Dane z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku*

Tabela 1. Ludność powiatu sieradzkiego z podziałem na gminy oraz ze względu na płeć.

Z powyższych danych statystycznych wynika, że 51% ogółu ludności Powiatu Sieradzkiego stanowią kobiety. Najwięcej ludności Powiatu Sieradzkiego stanowią mieszkańcy miasta Sieradz – 41.953 osób. Natomiast najliczniejszą gminą pod względem liczby ludności jest gmina miejsko – wiejska Błaszki.

IV. Niepełnosprawni mieszkańcy Powiatu Sieradzkiego.

Ostatnie dane, dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego 2011. Według jego wyników w 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła około 4,7 mln (dokładnie 4 697,5 tys.). Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet. Odsetki te jednak mogą być zaniżone ze względu na występujące niedoszacowania danych. Według wstępnych wyników NSP 2011 w 2011 roku przeszło 3,1 mln osób (dokładnie 3 133,2 tys.) posiadało prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności. Liczebność zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie (jednocześnie) wynosiła 2 654,1 tys., tylko prawnie – 479 tys., tylko biologicznie – 1 564,3 tys., biologicznie – 4 218,1 tys. Według wyników, wśród ogółu osób z niepełnosprawnością 2 530 400 stanowiły kobiety. Niepełnosprawni mężczyźni stanowili nieco mniej liczną grupę – 2 167 100.

1. Zjawisko niepełnosprawności – diagnoza

Trudno jest dokładnie określić liczbę osób niepełnosprawnych mieszkających w Powiecie Sieradzkim, ponieważ informacje o osobach niepełnosprawnych są rozproszone w różnych instytucjach, a jednocześnie mogą się ze sobą wzajemnie pokrywać.

Orzecznictwo w Polsce realizowane jest w ramach trzech systemów, tj.:

- 1) orzecznictwa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, określającego zdolność do pracy orzekanego (całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji, całkowita niezdolność do pracy, częściowa niezdolność do pracy),
- 2) orzecznictwa w powiatowych zespołach do spraw orzekania o niepełnosprawności, które określają stopień naruszenia sprawności organizmu orzekanego (stopień znaczny, umiarkowany, lekki),
- 3) orzecznictwa branżowego (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, orzecznictwo resortowe, gdzie określa się całkowitą bądź częściową niezdolność do pracy).

W efekcie o niepełnosprawności orzeka się w niezależnych od siebie instytucjach, które nie współpracują ze sobą z uwagi na brak rozwiązań systemowych, stąd trudności z pozyskaniem danych.

Według danych GUS z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. liczba osób niepełnosprawnych (prawnie) w Powiecie Sieradzkim w podziale na poszczególne gminy przedstawia się następująco:

Lp.	Gmina	Liczba mieszkańców powiatu			Liczba mieszkańców niepełnosprawnych			% osób niepełnosprawnych
		kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	
1.	Sieradz-miasto	23401	21235	44636	3228	3077	6305	14,13
2.	Błaszki	7739	7724	15463	1069	1034	2103	13,60
3.	Warta	6914	6471	13385	909	897	1806	13,49
4.	Sieradz-gmina	4728	4901	9629	747	847	1594	16,55
5.	Złoczew	3821	3713	7534	255	280	535	7,10
6.	Brzeźnio	3167	3208	6375	570	581	1151	18,05
7.	Wróblew	3197	3109	6306	443	451	894	14,18
8.	Goszczanów	2951	2961	5912	415	374	789	13,35
9.	Burzenin	2868	2952	5820	459	490	949	16,31
10.	Brąszewice	2285	2247	4532	502	441	943	20,81
11.	Klonowa	1580	1536	3116	248	237	485	15,56

* dane z GUS z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002r.

Tabela 2. Liczba osób niepełnosprawnych (prawnie) w Powiecie Sieradzkim z podziałem na poszczególne gminy.

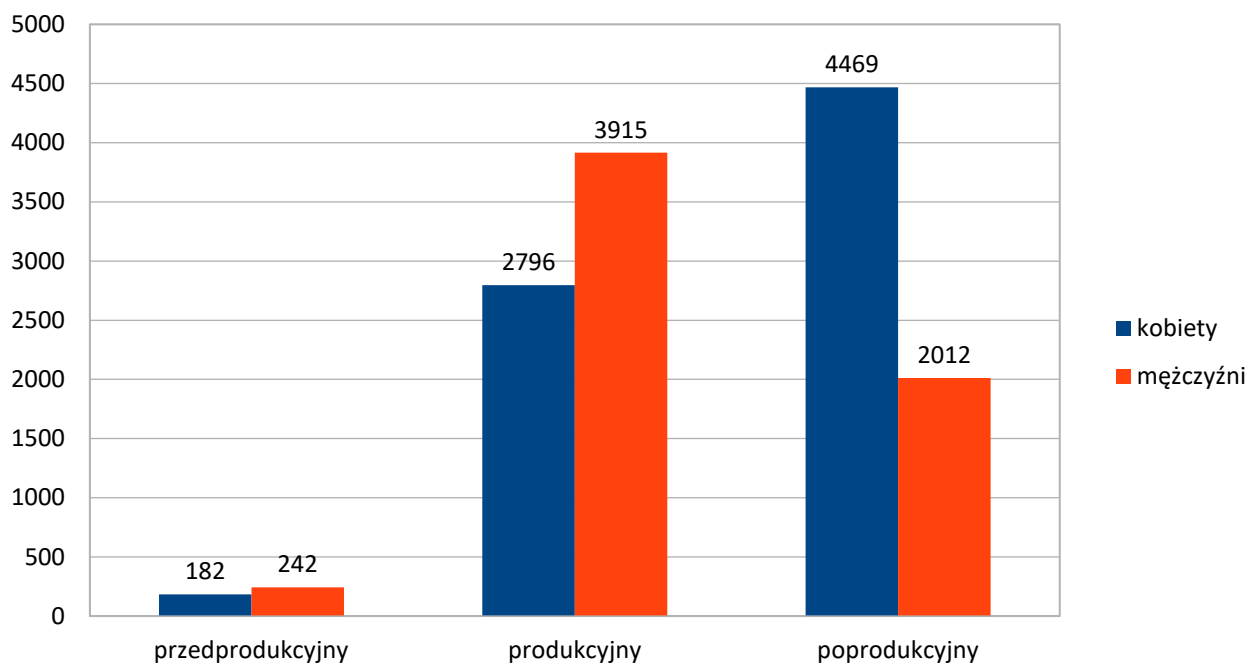
Z powyższych danych statystycznych wynika:

a) 14,83% społeczności stanowią osoby niepełnosprawne:

- największy odsetek osób niepełnosprawnych występuje w gminach – Brąszewice, Brzeźnio, gmina Sieradz;

b) stosunek kobiet niepełnosprawnych w Powiecie do mężczyzn niepełnosprawnych stanowi 50,39 %.

2. Podział osób niepełnosprawnych w powiecie sieradzkim

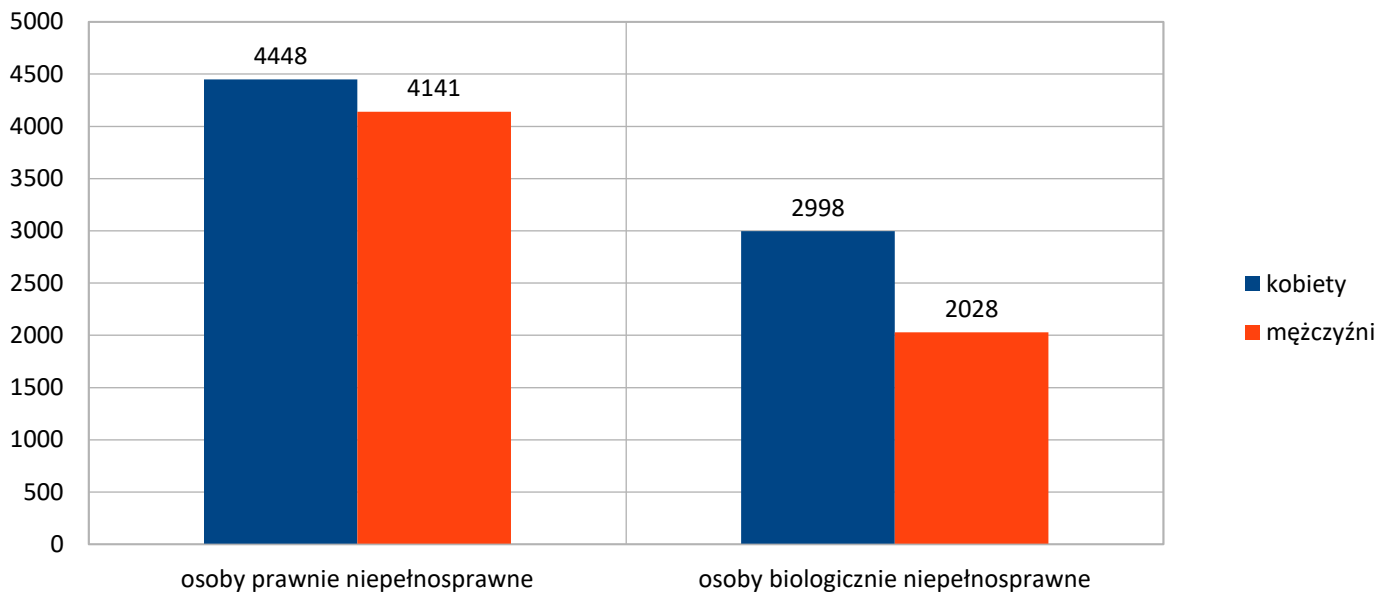

* dane z GUS z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r.
Wykres 1. Liczba osób niepełnosprawnych z podziałem na grupy wiekowe.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. udzielanie odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności odbywało się na zasadzie dobrowolności. Decyzję taką podjęto ze względu na specyfikę i wrażliwość tematu. Na pytania odpowiadały osoby dorosłe, które wyraziły na to zgodę, natomiast na temat dzieci informacji udzielali rodzice lub opiekunowie. W związku z dobrowolnym charakterem pytań dotyczących niepełnosprawności ponad 1,3 mln respondentów odmówiło udzielenia odpowiedzi na wszystkie pytania z tego obszaru.

Powyższa tabela przedstawia jak kształtuje się w naszym Powiecie zróżnicowanie pomiędzy osobami niepełnosprawnymi w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym, są to dane z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011r. Na uwagę zasługuje fakt, że:

- a) ogólna liczba osób niepełnosprawnych Powiatu Sieradzkiego w wieku:
 - przedprodukcyjnym wynosi – 424
 - produkcyjnym wynosi – 6711
 - poprodukcyjnym wynosi – 6481
- b) największa liczba osób niepełnosprawnych zawiera się w ogólnej liczbie mieszkańców w grupie wiekowej poprodukcyjnej.

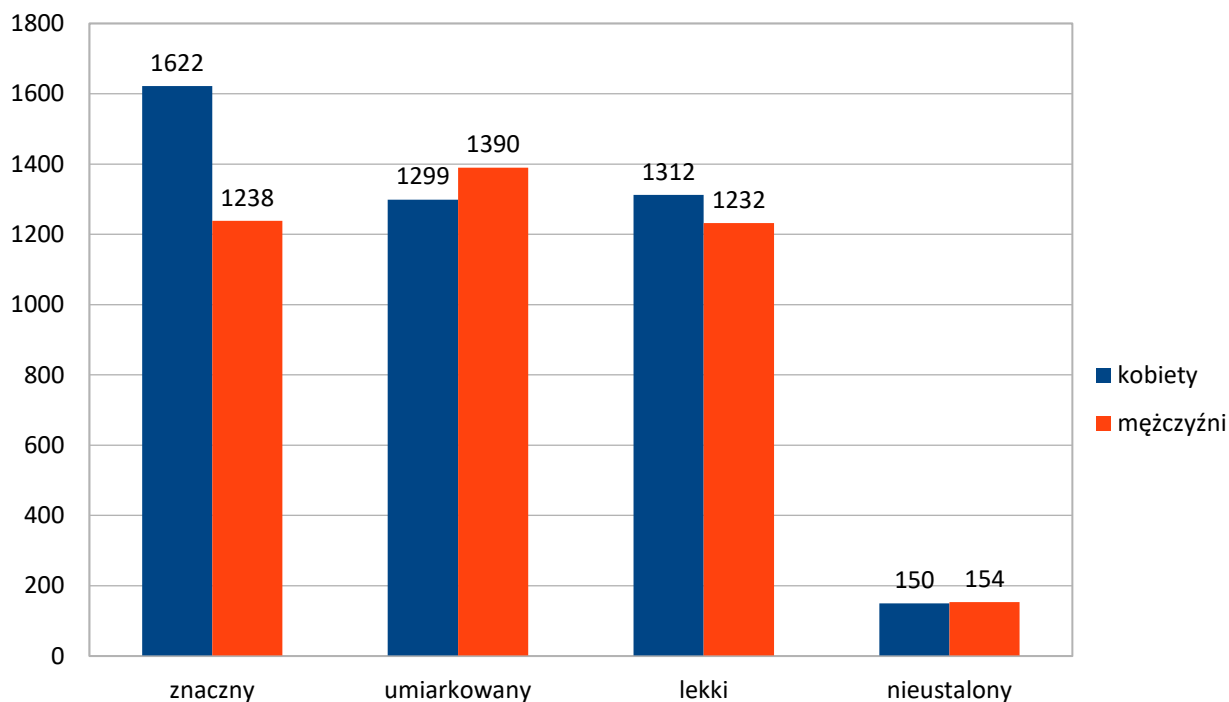
**dane z GUS z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 r.*

Wykres 2. Podział osób niepełnosprawnych prawnie oraz biologicznie ze względu na płeć.

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem w Powiecie Sieradzkim wynosiła na koniec marca 2011r. niemal 13 616. Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Sieradzkim stanowiła 11,27 % ludności powiatu.

Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 45,31% wobec 54,69% dla kobiet. Prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności posiadało w 2011 roku 8 590 osób. Liczebność zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie (jednocześnie) wynosiła 13 616 osób. Liczebność osób niepełnosprawnych biologicznie wynosiła 5 026 osób.

Osoby niepełnosprawne biologicznie zostały zdefiniowane jako osoby odczuwające ograniczenia zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku. Rozróżniano 3 stopnie ograniczenia zdolności do wykonywania czynności podstawowych: całkowicie, poważnie lub umiarkowanie ograniczoną. We wszystkich tych przypadkach niemożność wykonywania ww. czynności musiała trwać lub przewidywano jej trwanie przez okres co najmniej 6 miesięcy.

**dane z GUS z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 r.*

Wykres 3. Podział osób niepełnosprawnych ze względu na stopień niepełnosprawności..

Najliczniejszą grupę osób niepełnosprawnych stanowią osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności – 2860 (35,34%), drugą pod względem liczebności są osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – 2689 (33,23%), najmniej w przedstawianym wykresie wydano orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności – 2544 (31,33%). Dane według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011r.

Bardziej szczegółowych danych dotyczących wieku, wykształcenia, rodzaju, przyczyny niepełnosprawności części niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Sieradzkiego dostarcza analiza danych osób orzeczonych w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w okresie: 1.01.2019 r. - 31.12.2019 r.

Grupę tę charakteryzuje poniższa tabela:

L.p.	Kody	Stopień niepełnosprawności			Razem	Wiek				Wieś	Miasto
		znaczny	umiarkowany	lekki		16-25	26-40	41-59	60-i więcej		
1.	01-U	18	20	3	41	31	4	3	3	29	12
2.	02-P	154	113	35	302	16	29	115	142	132	170
3.	03-L	1	12	205	218	10	8	36	164	127	91
4.	04-O	8	23	25	56	15	2	17	22	23	33
5.	05-R	142	245	162	549	21	20	175	333	288	261
6.	06-E	0	6	5	11	3	4	3	1	6	5
7.	07-S	38	112	76	226	4	7	69	146	99	127
8.	08-T	5	10	8	23	3	3	9	8	11	12
9.	09-M	3	11	5	19	2	0	6	11	7	12
10.	10-N	19	29	4	52	5	5	12	30	23	29
11.	11-I	144	76	28	248	13	8	93	134	124	124
12.	12-C	5	2	1	8	7	1	0	0	5	3
RAZEM		537	659	557	1753	130	91	538	994	874	879

* dane pozyskane z PZON w Sieradzu

Tabela 3. Liczba osób w wieku 16+ zaliczonych do stopnia niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w okresie 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r. zamieszkujących teren powiatu sieradzkiego w podziale na: symbol przyczyny niepełnosprawności, stopień, wiek oraz miejsce zamieszkania.

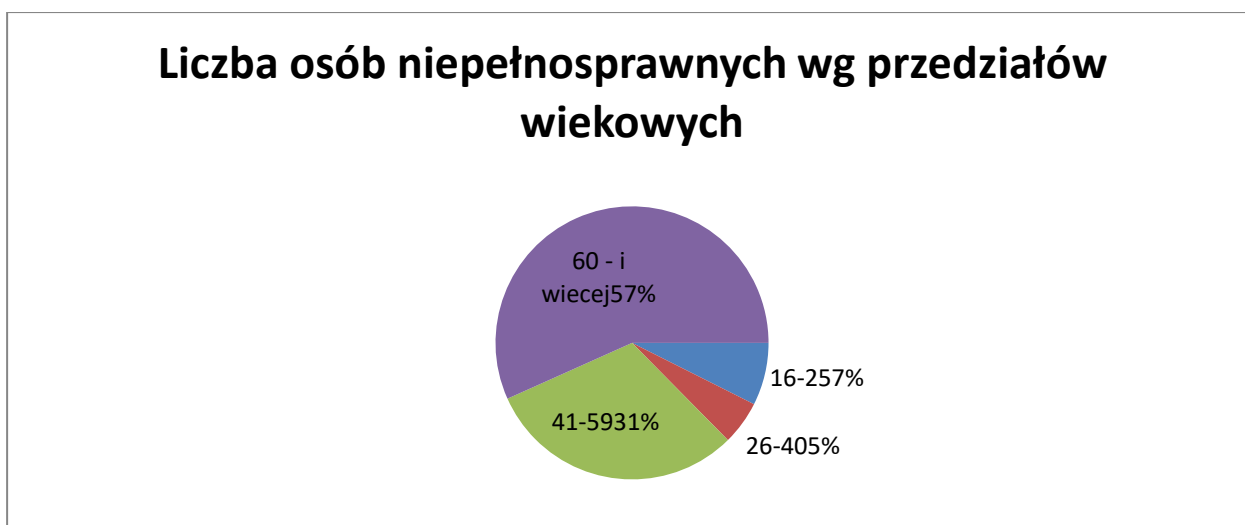
Analizy graficzne przedstawiają cechy charakterystyczne osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia, orzeczonych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, w okresie 01.01.2019 r. - 31.12.2019 r.

**dane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sieradzu w okresie 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r.*

Wykres 4. Liczba osób niepełnosprawnych wg stopnia niepełnosprawności.

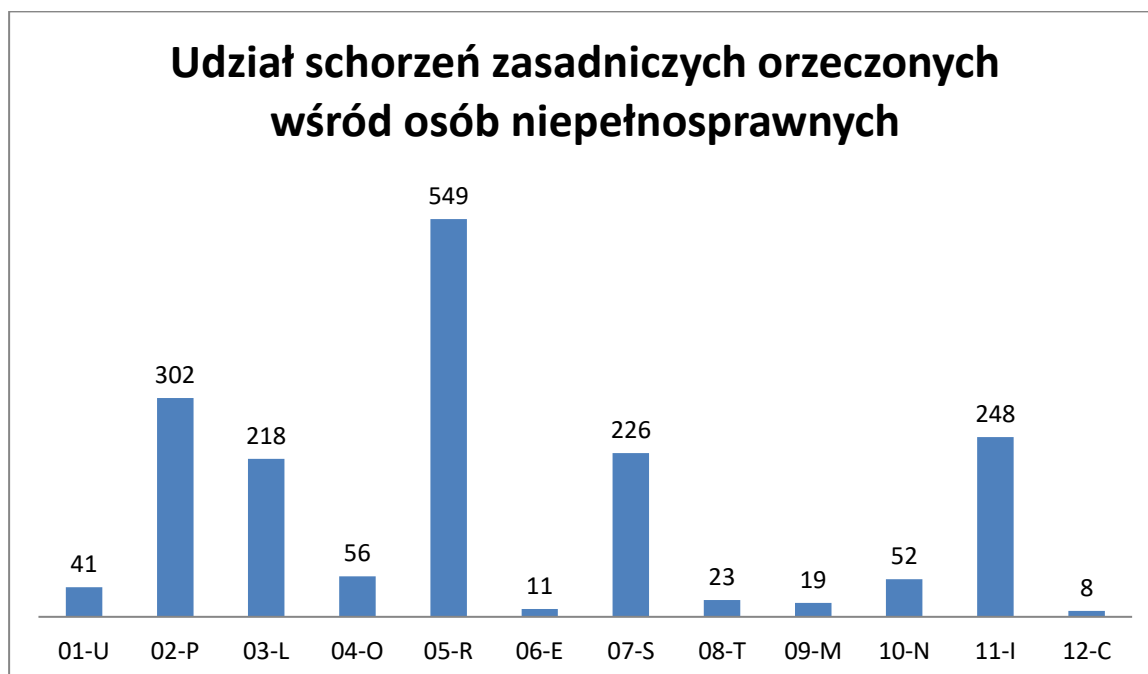
Najliczniejszą grupę osób niepełnosprawnych stanowią osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – 659 osób, drugą pod względem liczebności są osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności – 557 osób, najmniej w przedstawianym okresie wydano orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności – 537 osób.

**dane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sieradzu w okresie 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r.*

Wykres 5. Liczba osób niepełnosprawnych wg przedziałów wiekowych.

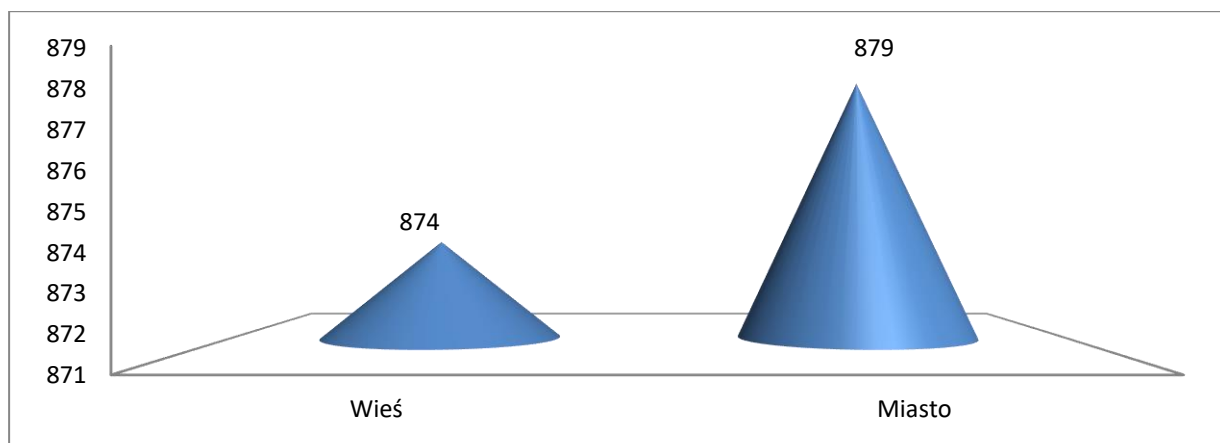
Największa częstotliwość występowania niepełnosprawności jest zauważalna w grupie wiekowej powyżej 60 lat - 994 osoby, co naturalnie związane jest ze starzeniem organizmu i liczniej występujących dysfunkcji, które wpływają na ograniczenie możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

**dane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sieradzu w okresie 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r.*

Wykres 6. Udział schorzeń zasadniczych orzeczonych wśród osób niepełnosprawnych.

Wśród osób orzekanych dominują schorzenia z tytułu narządu ruchu – 549 osób (31,32%), następnie choroby psychiczne - 302 osoby, tj. 17,23%. Można z dużym prawdopodobieństwem założyć, że podobnie rozkładają się przyczyny niepełnosprawności wśród pozostałych osób niepełnosprawnych, orzeczonych w ramach innych systemów. Stąd szacunkowo można określić, że liczba osób niepełnosprawnych w powiecie sieradzkim ze schorzeniami narządu ruchu stanowi najliczniejszą grupę.

* dane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sieradzu w okresie 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r.

Wykres 7. Porównanie liczby osób w wieku 16+ zaliczonych do stopnia niepełnosprawności zamieszkujących teren powiatu sieradzkiego w podziale na miejsce zamieszkania.

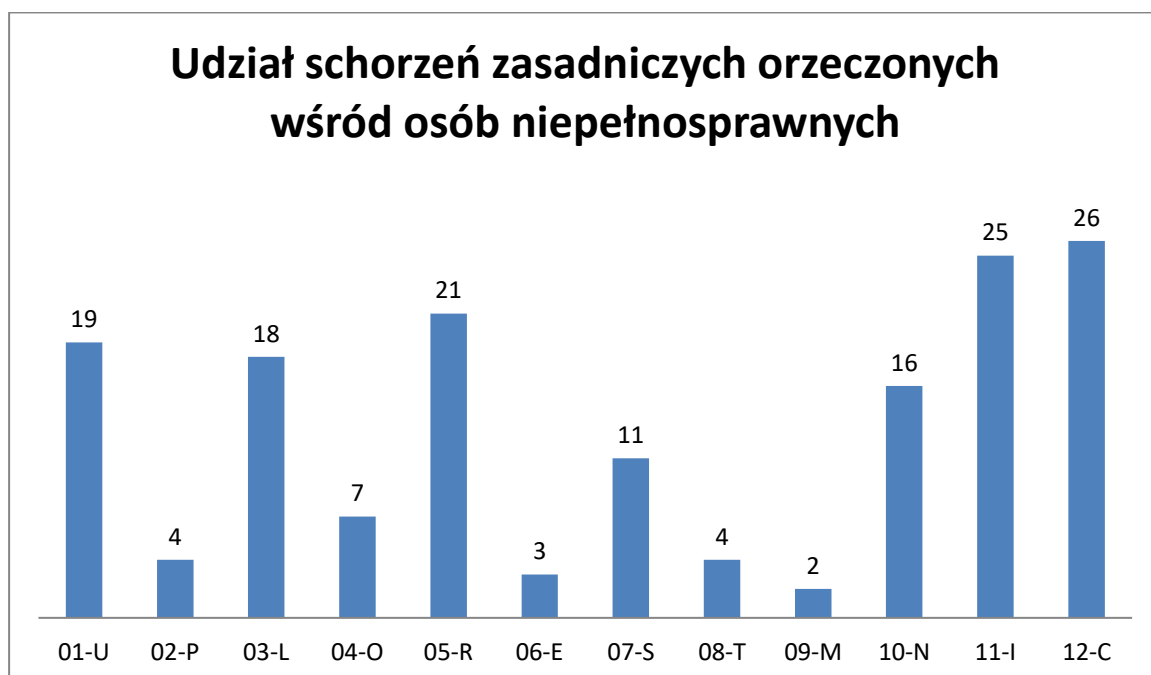
W okresie od 01.01.2019r. do 31.12.2019r. orzeczono w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności 156 dzieci poniżej 16 roku życia.

Charakterystyka tej grupy osób niepełnosprawnych przedstawia się następująco:

L.p.	kody	Liczba dzieci niepełnosprawnych	Wieś	Miasto
1.	01-U	19	8	11
2.	02-P	4	2	2
3.	03-L	18	12	6
4.	04-O	7	7	0
5.	05-R	21	10	11
6.	06-E	3	1	2
7.	07-S	11	6	5
8.	08-T	4	2	2
9.	09-M	2	1	1
10.	10-N	16	8	8
11.	11-I	25	15	10
12.	12-C	26	8	18
RAZEM		156	80	76

* dane z PZON w Sieradzu

Tabela 4. Liczba dzieci w wieku 0-16 lat zaliczonych do niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w okresie 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r. zamieszkujących teren powiatu sieradzkiego w podziale na: symbol przyczyny niepełnosprawności oraz miejsce zamieszkania.

** dane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sieradzu;
w okresie 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r.*

Wykres 8. Udział schorzeń zasadniczych orzeczonych wśród osób niepełnosprawnych poniżej 16 roku życia.

Dane liczbowe wskazują, iż dominującą przyczyną niepełnosprawności wśród dzieci poniżej 16 roku życia są kolejno: całościowe zaburzenia rozwojowe (16,67%), inne choroby w tym: schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (16,3%), upośledzenie narządu ruchu (13,46%). Łącznie stanowią prawie 50% niepełnosprawnych dzieci. W analizowanym okresie orzeczono 1.909 osoby, z czego 91,83% orzeczonych osób stanowią osoby powyżej 16 roku życia, natomiast pozostałe 8,17% to dzieci w wieku do 16 lat.

V. Formy wsparcia kierowanego do osób z niepełnosprawnościami

Wsparcie osób niepełnosprawnych stanowi priorytetowe zadanie państwa wymagające podjęcia wieloaspektowych działań. Niepełnosprawność dotyka nie tylko samą osobę niepełnosprawną, ale także członków jej rodziny. Stąd też działania pomocowe państwa powinny być skierowane do całej rodziny. Niepełnosprawność wpływa na wiele obszarów życia osoby z niepełnosprawnością, tj. na jej sytuację materialną, społeczną, czy też zdrowotną.

Wychodząc naprzeciw postulatam środowiska osób z niepełnosprawnością, wdrożono szereg rozwiązań mających na celu poprawę warunków ich życia oraz uczestnictwa w życiu społecznym oraz umożliwienie rzeczywistej i pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych, wsparcie psychologiczne, społeczne, funkcjonalne i ekonomiczne.

1. Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030

Celem głównym przedmiotowej Strategii jest włączenie osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe, a tym samym zagwarantowanie im praw określonych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Strategia zakłada kompleksowe, horyzontalne i ponadsektorowe podejście polityki publicznej do wsparcia osób z niepełnosprawnościami, uwzględniające ich potrzeby w zakresie niezależnego życia i włączenia społecznego.

Zapisy dotyczące konkretnych działań w projekcie Strategii, w tym o charakterze legislacyjnym i programowym, zostały poprzedzone diagnozą stanu faktycznego.

Na tej podstawie wskazano poniższe obszary priorytetowe Strategii:

a) Niezależne życie

- Zapewnienie możliwości samostanowienia i wypowiedania się we własnym imieniu.
- Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości pełnego udziału w życiu społecznym, publicznym i politycznym.
- Przeprowadzenie procesu deinstytucjonalizacji (wyeliminowanie konieczności opieki instytucjonalnej) oraz wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie usług społecznych wspierających niezależne życie.
- Mechanizmy monitorowania zapewniania możliwości realizacji praw osób z niepełnosprawnościami.

b) Dostępność

- Dostępna przestrzeń publiczna.
- Mobilność.
- Dostęp do usług, informacji oraz wiedzy i komunikacji.
- Uczestnictwo w życiu kulturalnym oraz aktywność sportowa.

c) Edukacja

- Wczesna pomoc.
- Edukacja włączająca.
- Przygotowanie do wejścia na rynek pracy.
- Rozwój oraz zapewnienie uczniom i studentom z niepełnosprawnościami form komunikacji zgodnych z ich potrzebami.

d) Praca

- Modyfikacja i uzupełnienie systemu wsparcia zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
- Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.
- Środowisko pracy przyjazne pracownikom z niepełnosprawnościami.
- Tworzenie otoczenia sprzyjającego skutecznej aktywizacji zawodowej.

e) Warunki życia i ochrona socjalna

- System wsparcia finansowego osób z niepełnosprawnościami.
- Mieszkalnictwo.

f) Zdrowie

- Zapobieganie powstawaniu i pogłębianiu się niepełnosprawności.
- Dostęp do usług zdrowotnych oraz zwiększenie efektywności procesu leczenia.
- Profilaktyka i leczenie w obszarze zdrowia psychicznego oraz środowiskowy system wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego.

g) Budowanie świadomości

- Zwiększanie jakości informacji o niepełnosprawności w dyskursie publicznym.
- Edukacja pracowników instytucji publicznych.
- Wdrożenie zmian prawnych na rzecz budowania świadomości.

h) Koordynacja

- Spójny z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych system koordynacji realizacji praw osób z niepełnosprawnościami.
- Powiązanie działań w obszarze niepełnosprawności z innymi działaniami polityki społecznej.

- System zbierania danych i współpraca międzynarodowa.

Działania wskazane w ramach wyżej wymienionych priorytetów i obszarów posłużą jako podstawa dla nowego systemu wsparcia, który pozwoli na wdrażanie w Polsce postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, a tym samym umożliwi osobom z niepełnosprawnościami niezależne życie i pełny udział we wszystkich jego sferach, w taki sposób, aby mogły funkcjonować w społeczeństwie na zasadzie równości z innymi osobami.

2. Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”

Problem niepełnosprawności nie dotyczy wyłącznie samych osób z niepełnosprawnościami, ale również ich rodzin i osób wspierających. Wsparcie osoby z niepełnosprawnością w zależności od wieku tej osoby, rodzaju jej niepełnosprawności, w różnym stopniu absorbuje rodzinę oraz inne osoby wspierające, które często rezygnują z własnej aktywności zawodowej, by zatroszczyć się o bliską osobę. Konieczność świadczenia całodobowego wsparcia jest zadaniem niezwykle wyczerpującym nie tylko fizycznie, ale też psychicznie. W związku z tym podjęto szereg działań o charakterze programowym i legislacyjnym. Na podstawie ustawy z 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020r. poz. 1329) opracowano Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.

Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” obejmuje swoimi działaniami rzeczywistą i pełną pomoc w celu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie ich rodzin. Dodatkowo przewidziana jest również pomoc dla kobiet w okresie ciąży (w tym powikłanej), porodu i połogu oraz rozwój wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi. Program zapewnia podniesienie jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej, zwiększenie efektywności i dostępności do rehabilitacji dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, powstałych w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu. W programie przewidziane jest również wsparcie dla rodzin w opiece nad osobą niepełnosprawną czy zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych.

Program jest również skierowany do rodzin z dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o lekkim lub umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności określonym w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz do dzieci i młodzieży

posiadających odpowiednio opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, o których mowa w przepisach ustawy o systemie oświaty.

Głównym celem Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” jest umożliwienie rzeczywistej i pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie psychologiczne, społeczne, funkcjonalne i ekonomiczne ich rodzin.

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- zapewnienie dostępu do wszechstronnej opieki nad kobietą w okresie ciąży (w tym powikłanej), porodu i połogu;
- rozwój wsparcia środowiskowego dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;
- zagwarantowanie wsparcia rodzin i dzieci z wadą letalną;
- zapewnienie interdyscyplinarnego wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, umożliwiającego objęcie specjalistyczną opieką dziecka oraz jego rodziny;
- utworzenie ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych;
- podniesienie jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej oraz zwiększenie efektywności i dostępności do rehabilitacji dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, powstałych w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu;
- wsparcie członków rodziny w opiece nad osobą niepełnosprawną poprzez możliwość uzyskania pomocy w formie opieki wytchnieniowej;
- wsparcie rodziców i opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych;
- zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne;
- tworzenie i rozwój mieszkalnictwa chronionego oraz wspomaganego na rzecz osób niepełnosprawnych;
- wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez rozwój sieci samorządowych placówek działających na rzecz osiągania przez te osoby samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym;
- wsparcie rodziców i opiekunów dzieci i osób niepełnosprawnych w podejmowaniu i utrzymywaniu aktywności zawodowej;
- umożliwienie opiekunom osób niepełnosprawnych łączenia pracy ze sprawowaniem opieki nad osobą niepełnosprawną;
- wsparcie opiekunów pracujących w przypadku choroby dziecka niepełnosprawnego;

- wzmocnienie profilaktycznego aspektu zadań asystenta rodziny;
- zapewnienie informacji o dostępnych formach wsparcia dla rodzin, osób niepełnosprawnych i ich opiekunów;
- promowanie wartości rodzinnych w społeczności lokalnej;
- aktywizacja organizacji pozarządowych w budowie systemu wsparcia dziecka i rodziny;
- aktywizacja i wsparcie samorządów w wypełnianiu zadań własnych na rzecz osób niepełnosprawnych;
- tworzenie prawa odpowiadającego potrzebom osób niepełnosprawnych i ich rodzinom.

3. Fundusz Solidarnościowy

Fundusz Solidarnościowy jest państwowym funduszem celowym. Utworzony został ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1787, z późn. zm.), a następnie znowelizowany ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2473).

Celem Funduszu jest udzielanie wsparcia społecznego, zawodowego, zdrowotnego oraz finansowego osobom niepełnosprawnym, a po wejściu w życie ww. ustawy także udzielanie wsparcia finansowego – emerytom i rencistom.

Zarówno niepełnosprawni, jak i emeryci i renciści wymagają zapewnienia przez państwo dodatkowego wsparcia w różnych obszarach życia. Analizując potrzeby tych dwóch grup społecznych uznano, iż aby poprawić jakość życia osób niepełnosprawnych, należy przede wszystkim uruchomić programy zapewniające korzystanie na zasadzie równości z innymi z różnorodnych obszarów życia, dotyczących m.in. informacji i komunikacji, urządzeń i technologii oraz różnego rodzaju usług.

Funkcjonowanie Funduszu Solidarnościowego zgodnie z ideą jego utworzenia ma służyć zapewnieniu kompleksowego wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz emerytom i rencistom, wpływając jednocześnie na większy komfort życia wskazanych grup społecznych. Jest także wyrazem konsekwentnie realizowanej polityki społecznej państwa.

Programy realizowane w ramach Funduszu Solidarnościowego:

- "Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych"
- „Opieka wytchnieniowa”
- "Centra opiekuńczo-mieszkalne"
- "Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej"

4. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Dostępność to właściwość środowiska (przestrzeni fizycznej, rzeczywistości cyfrowej, systemów informacyjno-komunikacyjnych, produktów, usług), która pozwala osobom z trudnościami funkcjonalnymi (fizycznymi, poznawczymi) na korzystanie z niego na zasadzie równości z innymi.

Dostępność jest dla wielu osób warunkiem prowadzenia niezależnego życia i uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym kraju, społeczności lokalnej, szkoły czy miejsca pracy. Dostępność może być zapewniona głównie dzięki zastosowaniu dla nowych inwestycji uniwersalnego projektowania, którego celem jest ułatwienie życia wszystkim członkom społeczeństwa, w tym osobom z niepełnosprawnościami. Dostępność to także usuwanie istniejących barier poprzez racjonalne usprawnienia, w tym technologie kompensacyjne i asystujące. Zapewnianie dostępności – czy inaczej udostępnianie – gwarantuje dotarcie do szerszej grupy odbiorców, otwarcie na nowych użytkowników, klientów, gości, zwiększając rozpoznawalność i aktywność na rynku konsumenckim. Większość rozwiązań technologicznych czy architektonicznych, z których dziś chętnie korzystają wszyscy, pierwotnie tworzona była z myślą o osobach ze szczególnymi potrzebami, na przykład autobusy niskopodłogowe, przestronne toalety, podjazdy, brak progów, regulowane meble, antypoślizgowe powierzchnie, informacja głosowa.

Dostępność dotyczy nas wszystkich, ale w codziennym życiu jej brak jest dostrzegany głównie przez osoby o szczególnych potrzebach, w tym indywidualnych, wynikających z braku pełnej sprawności.

Dostępność dotyczy w szczególności:

- osób na wózkach inwalidzkich, poruszających się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się;
- osób niewidomych i słabowidzących;
- osób głuchych i słabosłyszących;
- osób głuchoniewidomych;
- osób z niepełnosprawnościami psychicznymi i intelektualnymi;
- osób starszych i osłabionych chorobami;
- kobiet w ciąży;
- osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi;
- osób mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także zrozumieniem języka pisanego albo mówionego);

- osób o nietypowym wzroście (w tym również dzieci);
- osób z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem.

Aktywność i samodzielność osób z niepełnosprawnościami jest z różnych powodów utrudniona. Rozwój nowych technologii oraz produkty z obszaru technologii kompensacyjnych pozwalają na wyrównywanie szans, ale często barierą pozostają wysokie ceny lub brak możliwości ich zastosowania w indywidualnych przypadkach. Dlatego ważne jest, aby nie tylko kompensować skutki niepełnosprawności na poziomie indywidualnym, ale przede wszystkim stwarzać warunki dla budowy otoczenia, które będzie przyjazne i zbudowane na zasadach uniwersalnych.

Aby zapewnić w Polsce przyjazne warunki do życia, potrzebny był kompleksowy program, zapewniający wieloaspektowe, systemowe i skoordynowane działania. Ich celem jest podniesienie jakości i zapewnienie niezależności życia dla osób o szczególnych potrzebach, w tym osób starszych i osób z trwałymi lub czasowymi trudnościami w zakresie mobilności lub percepcji. Służyć temu będzie poprawa dostępności przestrzeni publicznej, w tym architektury, transportu, produktów i usług na szeroką skalę. Wszystkie te działania zostały ujęte w ramy rządowego Programu Dostępność Plus.

Program Dostępność Plus zakłada dwutorowe oddziaływanie na stan dostępności w Polsce. Pierwszym, strategicznym wymiarem jest trwałe włączenie problematyki dostępności do wszystkich polityk publicznych, do praktyki planowania, realizacji i oceny funkcjonowania państwa.

Zostanie to osiągnięte poprzez:

- po pierwsze – wprowadzenie przepisów prawnych (standardów dostępności), które zagwarantują dostępność w prowadzeniu inwestycji budowlanych, zakupie odpowiednio przygotowanych środków transportu, oznaczaniu tras i przestrzeni publicznej, usług czy realizacji zadań z wykorzystaniem środków publicznych (na przykład dostępne strony internetowe, druki, formularze). Wymaga to skoordynowanego podejścia w różnych sektorach i spojrzenia na tę problematykę z szerszej perspektywy. Skoordynowana polityka zapewniania dostępności musi mieć charakter partycypacyjny –włączający wszystkie podmioty i środowiska w przygotowanie, dostarczanie i weryfikację dostępnych produktów i usług powszechnych. W rezultacie tych działań, kwestia dostępności stanie się integralnym, trwałym i istotnym elementem różnych polityk publicznych. Oznacza to, że każde nowo podejmowane działanie, każdy nowo zakupiony środek transportu czy każdy nowo oddawany do użytku budynek publiczny i wielorodzinny budynek mieszkalny będzie spełniał wymagania dostępności, służąc wszystkim użytkownikom;

- po drugie – inwestycje w wiedzę, kompetencje i umiejętności w zakresie dostępności dla kreatorów rzeczywistości społecznej. Dotyczy to w szczególności architektów, urbanistów, inżynierów, programistów, pracowników nadzoru budowlanego, projektantów i przedstawicieli wielu innych zawodów, którzy będą tworzyć i modernizować nasze otoczenie przez kolejne dziesięciolecia;

- po trzecie – stworzenie lepszych możliwości rozwoju nowych technologii asystujących, kompensacyjnych czy rozwoju produktów i usług opartych na zasadzie uniwersalnego projektowania. W konsekwencji doprowadzi to do rozwoju modeli biznesowych opartych o przewagę konkurencyjną jaką jest zapewnienie dostępności i poszerzanie grupy klientów czy użytkowników danego produktu lub usługi.

Drugim wymiarem działań zaplanowanych w Programie są inwestycje (budowlane, transportowe, technologiczne) w istniejące budynki użyteczności publicznej i zasoby mieszkaniowe wielorodzinne, przestrzeń, środki transportu, strony internetowe czy usługi o charakterze powszechnym. W formie konkursów na dofinansowanie likwidacji barier, między innymi szkoły, dworce, przystanki, biblioteki, przychodnie i szpitale staną się bardziej dostępne. Obecność środków rozwojowych z funduszy europejskich stanowi tu dodatkowe ułatwienie i źródło finansowania wielu nowych inwestycji i modernizacji.

Program Dostępność Plus wspiera 8 obszarów: architektura, transport, edukacja, służba zdrowia, cyfryzacja, usługi, konkurencyjność i koordynacja.

Architektura - poprawa dostępności bloków, mieszkań, instytucji publicznych i otaczającej przestrzeni. Wszystkie nowe inwestycje budowlane będą spełniać warunki dostępności. Będą projektowane tak, aby każdy mógł z łatwością z nich korzystać. Dla istniejących budynków, pojawią się nowe możliwości ich modernizacji (na przykład: montaż barierek, podjazdów, dźwigów, lekko otwierających się drzwi czy automatycznego oświetlenia).

Transport - wszystkie nowo zakupione autobusy, tramwaje i pociągi będą dostępne dla osób o szczególnych potrzebach. Działania dotyczą nie tylko pojazdów, ale również całej infrastruktury okołotransportowej. Planowane jest sukcesywne modernizowanie dworców, przystanków, zajezdni, poczekalni, peronów i węzłów przesiadkowych.

Edukacja - inwestycje, zakup wyposażenia i lepsza organizacja placówek oświatowych. Wyposażenie placówek w sprzęt do nauczania np. niewidomych czy niesłyszących uczniów, lepsze oznaczenie pomieszczeń i korytarzy, kształcenie nauczycieli i przyszłych profesjonalistów. Przedszkola, szkoły i uczelnie staną się miejscami przyjaznymi wszystkim.

Wiedza o dostępności pojawi się jako element programów nauczania w różnych zawodach np. architekt, urbanista czy programista.

Służba zdrowia - poprawa dostępności architektonicznej przychodni i szpitali, które będą wyposażone w sprzęt ułatwiający komunikację (z osobą niesłyszącą, z osobą z zaburzeniami mowy) oraz swobodne poruszanie się (oznaczenia, podjazdy, odnośniki). Zostaną wprowadzone zmiany w procedurach z uwzględnieniem różnych potrzeb pacjentów oraz dodatkowe inwestycje w obszarze telemedycyny.

Cyfryzacja - wszystkie serwisy administracji rządowej staną się dostępne tak, aby każdy obywatel mógł załatwić sprawę urzędową w szybki i wygodny sposób. Nadawców programów telewizyjnych będą zobowiązani do zapewnienia dostępności odbioru treści dla osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Usługi - osobom z niepełnosprawnościami zostanie zapewniona możliwość swobodnego skorzystania z usług powszechnych (komunikacja, poczta, transport, zakupy), także w wersji on-line. Zwiększy się dostęp do różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych i społecznych np. poprzez poprawę dostępności obiektów sportowych, terenów rekreacyjnych oraz zabytków i miejsc kultury. Osoby z niepełnosprawnością albo z krótkotrwałą dysfunkcją ruchu nie będą ograniczone żadnymi barierami, aby mogły korzystać z życia społecznego na równych prawach.

Konkurencyjność przedsiębiorstw – wsparcie dla przedsiębiorstw przy wprowadzaniu nowych, innowacyjnych produktów, technologii i usług. Wszystkie wspierane projekty będą miały na celu ogólne polepszenie jakości życia społeczeństwa. Projekty te będą dotyczyć różnych dziedzin m.in. ekologii, zdrowia, edukacji. Powstaną centra wiedzy projektowania uniwersalnego, dzięki czemu coraz więcej produktów i usług będzie dostosowana do potrzeb różnych odbiorców.

Koordinacja - zapewnienie ośrodka koordynującego, którego zadaniem będzie tworzenie polityki państwa i zarządzanie procesami w zakresie poprawy dostępności. Program zakłada przygotowanie odrębnej, horyzontalnej ustawy o dostępności. Jej celem będzie stworzenie podstaw prawnych dla efektywnego wdrażania dostępności. Niezależnie od zmian w prawie krajowym - niezbędna jest zmiana mentalności. By to zrobić konieczna jest szeroka edukacja społeczna podnosząca świadomość i kształcenie różnych grup zawodowych w praktycznym zastosowaniu uniwersalnego projektowania.

VI. Rehabilitacja społeczna.

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej (art. 7 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych).

Zgodnie z art. 9 cyt. ustawy rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Przez uczestnictwo w życiu społecznym rozumie się możliwość pełnienia ról społecznych oraz pokonywanie barier w szczególności psychologicznych, architektonicznych, urbanistycznych, transportowych i w komunikowaniu się.

Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi. W oparciu o powyższe ustawowe cele, przyjmuje się następujące cele programu, których osiągnięciu mają służyć działania podejmowane w ramach poszczególnych projektów.

Rehabilitacja społeczna opiera się na:

- dofinansowaniu do turnusów rehabilitacyjnych
- likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- realizacji zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki,
- zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny,
- dofinansowaniu do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,
- udziale w warsztatach terapii zajęciowej i środowiskowym domu samopomocy,
- realizacji pilotażowego programu „Aktywny samorząd” finansowanego ze środków PFRON,
- realizacji projektu „Centrum dla Rodziny w Powiecie Sieradzkim” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Poniższa tabela przedstawia ilość osób niepełnosprawnych z terenu naszego Powiatu, które w latach 2015 - 2019 skorzystały z dofinansowań w ramach rehabilitacji społecznej realizowanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu ze środków przekazywanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Rehabilitacja Społeczna	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	Kwota zł	Liczba osób	Kwota zł	Liczba osób	Kwota zł	Liczba osób	Kwota zł	Liczba osób	Kwota zł	Liczba osób
Turnusy rehabilitacyjne	199.524	247	198.724	239	196.987	231	197.983	209	199.612	202
Likwidacja barier architektonicznych	185.310	9	160.481	10	91.507	10	133.367	15	140.249	10
Likwidacja barier w komunikowaniu się	0	0	25.000	22	24.889	25	26.825	14	19.293	13
Likwidacja barier technicznych	20.162	9	13.512	13	47.121	34	45.742	39	55.189	36
Warsztaty terapii zajęciowej	307.920	20	319.920	20	367.908	23	381.708	23	416.208	23
Sport, kultura, turystyka i rekreacja	149.988	1987	140.373	1986	132.817	1588	109.925	1379	119989	1180
Sprzęt rehabilitacyjny	17.665	20	32.103	34	5.345	11	9.787	16	7.614	16
Dofinansowanie przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	402.068	637	430.922	640	406.138	631	423.173	533	545.374	707
Dof. zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla os. prawnych i jednostek org. nie posiadających os. prawnej	0	0	18.964	1	0	0	0	0	0	0
Program wyrównywania różnic między regionami Obszar: D	0	0	152.436	-	565.333	-	152.357	-	0	0
program „Aktywny samorząd”	91.677	28	348.401	83	248.231	46	259.642	72	524.675	67

**Źródło własne*

Tabela 5. Ilość osób niepełnosprawnych z terenu naszego Powiatu, które w latach 2015 - 2019 skorzystały z dofinansowań w ramach rehabilitacji społecznej realizowanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu ze środków przekazywanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Turnusy rehabilitacyjne stanowią jedną z form procesu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, zapewniając uczestnikom poprawę kondycji fizycznej oraz psychicznej, stanowiąc jednocześnie element integracji społecznej, formą rekreacji. Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.), uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych wspomaga proces ich rehabilitacji zawodowej i społecznej. Warto zaznaczyć, iż rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Turnus rehabilitacyjny zatem – w odniesieniu do uczestników – powinien realizować co najmniej takie cele, jak:

- poprawa stanu zdrowia, samopoczucia i sprawności fizycznej;
- prowadzenie zabiegów leczniczo– usprawniających;
- wyrabianie zaradności osobistej i umiejętności samoobsługi;
- umożliwienie wypoczynku fizycznego i psychicznego;
- wdrażanie do współdziałania, współżycie w grupie;
- prowadzenie zajęć dydaktyczno– wychowawczych.

Likwidacja barier architektonicznych obejmuje wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym tj. np. dostosowanie łazienki do potrzeb osoby niepełnosprawnej, likwidacja progów, budowa podjazdu, poszerzenie drzwi itp..

Likwidacja barier w komunikowaniu się obejmuje ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się, przekazywanie informacji, wynikające z rodzaju niepełnosprawności.

Likwidacja barier technicznych przez którą należy rozumieć bariery utrudniające lub uniemożliwiające osobie niepełnosprawnej usprawnianie, a ich likwidacja ma powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie.

Warsztat terapii zajęciowej oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę. Stwarza osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do zatrudnienia. Realizacja tego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej zmierzających do rozwijania: - umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, - psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiającących uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Program "Zajęcia klubowe w WTZ" ma na celu wsparcie osób niepełnosprawnych w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym poprzez prowadzenie przez Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) zajęć klubowych jako zorganizowanej formy rehabilitacji. Program "Zajęcia klubowe w WTZ" jest rozwiązaniem, które sprzyja aktywnemu wspomagananiu osób z niepełnosprawnością, które opuszczają warsztat w związku z podjęciem zatrudnienia oraz osób oczekujących na przyjęcie do WTZ. Wsparcie kierowane jest do osób niepełnosprawnych posiadających ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne), które mogą być beneficjentami programu.

Bardzo ważną rolę w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz włączania ich do życia społecznego, odgrywa organizacja sportu, kultury, rekreacji i turystyki. Tego typu działania zwiększają aktywność niepełnosprawnych i przyspieszają proces ich integracji społecznej.

Rozpowszechnianie kultury wśród niepełnosprawnych umożliwia tym osobom korzystanie z dóbr dziedzictwa narodowego. Odwiedzanie muzeów czy teatrów jest ambitną formą spędzania wolnego czasu o szerokich walorach poznawczych i kształcących. Upowszechnianie sportu pozwala nabywać i podnosić sprawność fizyczną osób niepełnosprawnych. Poza tym sport jako element zdrowego stylu życia chroni zdrowie, ogranicza przyczyny oraz skutki niepełnosprawności.

Rekreacja umożliwia niepełnosprawnym wytchnienie i odpoczynek od pracy. Zapobiegając przemęczeniu organizmu, służy tym samym ochronie zdrowia.

Turystyka stanowi aktywne formy spędzania wolnego czasu poprzez wyjazdy poza miejsce stałego zamieszkania, czy też wędrowki krajoznawcze.

Sprzęt rehabilitacyjny to sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych, gdzie osoby niepełnosprawne poprawiają swój poziom funkcjonowania, a co za tym idzie jakość życia w społeczeństwie.

O dofinansowanie do zakupu urządzeń w ramach dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, mogą ubiegać się indywidualne osoby niepełnosprawne - dorosłe, dzieci i młodzież zamieszkałe na terenie Powiatu, jeżeli ta likwidacja umożliwi lub w znacznym stopniu ułatwi osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem. Dofinansowaniem może być objęty zakup urządzeń posiadających atest sprzętu rehabilitacyjnego w ramach dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego tj.: stacjonarny rower rehabilitacyjny, materac rehabilitacyjny, zestaw rehabilitacyjny do ćwiczeń (mata rehabilitacyjna, kostka manipulacyjna, wałek rehabilitacyjny, pufa rehabilitacyjna, gruszka, piłka do masażu - ćwiczeń rąk, drabinki rehabilitacyjne, klin rehabilitacyjny), rotor z napędem elektrycznym do ćwiczeń kończyn górnych i dolnych oraz barkowy, urządzenie do hydromasażu z kąpeli perełkowej z ozonem, urządzenia do aktywnej i pasywnej rehabilitacji kończyn górnych i dolnych itp.

O dofinansowanie mogą również ubiegać się osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli prowadzą działalność związaną z rehabilitacją osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku, oraz udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków PFRON.

Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze to wyroby, których stosowanie ma wpływ na proces terapii, rehabilitacji i profilaktyki zdrowotnej przyczyniając się do ograniczenia istniejącej dysfunkcjonalności i poprawiając komfort życia. W ramach obowiązującego w Polsce systemu ubezpieczeń zdrowotnych osobie niepełnosprawnej przysługują przedmioty ortopedyczne, których koszty w całości lub częściowo refundowane są przez Narodowy Fundusz Zdrowia;

- do środków pomocniczych zaliczamy np.: soczewki, lupy, szkła do okularów, systemy wspomagające słuch, cewniki, worki do zbioru moczu, aparaty słuchowe, wkładki uszne, pieluchomajtki, protezy piersi, pasy przepuklinowe, pieluchy anatomiczne, poduszki przeciwoślężynowe, materace przeciwoślężynowe, peruki, krtań elektroniczna itp.,
- do przedmiotów ortopedycznych zaliczamy np.: protezy kończyn dolnych i górnych, dodatkowe wyposażenie do protez, aparaty ortopedyczne na kończyny dolne i górne wraz z wyposażeniem dodatkowym, ortezy kończyn, gorsety i kołnierze ortopedyczne, ortezy tułowia i szyi, obuwie ortopedyczne, kule i laski inwalidzkie, balkoniki i podpórki

do chodzenia, wózki inwalidzkie, foteliki dla dziecka do siedzenia, indywidualne przedmioty pionizujące itp.

Program Wyrównywania Różnic Między Regionami III

Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

Celami operacyjnymi programu są:

- przystosowanie części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych zarządzanych przez gminy, towarzystwa budownictwa społecznego, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe zapewniające dostępność do lokali mieszkalnych osób niepełnosprawnych zamieszkujących te budynki;
- zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych urzędów, placówek edukacyjnych oraz środowiskowych domów samopomocy;
- zatrudnienie osób niepełnosprawnych w nowotworzonych spółdzielniach socjalnych osób prawnych;
- zwiększenie możliwości uzyskania wsparcia dla projektów gmin i powiatów oraz organizacji pozarządowych dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych;
- zmniejszenie barier transportowych, które napotykają osoby niepełnosprawne;
- zwiększenie dostępności warsztatów terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych na terenach powiatów pozbawionych tych placówek oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury warsztatów terapii zajęciowej na terenach powiatów, gdzie te placówki funkcjonują;
- zwiększenie aktywności samorządów powiatowych w działaniach dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Adresatami pomocy mogą być dla:

- obszaru A (zapewnienie dostępności w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych) - zarządcy w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych;
- obszaru B (likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania) – gminy, powiaty lub podmioty, które prowadzą placówki edukacyjne lub środowiskowe domy samopomocy;

- obszaru C (tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych) – gminy, powiaty, organizacje pozarządowe;
- obszaru D (likwidacja barier transportowych):
 - ✓ placówki służące rehabilitacji osób niepełnosprawnych prowadzone przez: organizacje pozarządowe, gminy lub powiaty,
 - ✓ jednostki prowadzące warsztaty terapii zajęciowej,
 - ✓ gminy, które dowożą osoby z niepełnosprawnościami do znajdujących się poza ich terenem placówek służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- obszaru E (dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych) – gminy, powiaty oraz organizacje pozarządowe;
- obszaru F (tworzenie warsztatów terapii zajęciowej) - jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje pozarządowe,
- obszaru G (skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych) - powiaty.

Program „Aktywny Samorząd” ma na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Cele szczegółowe:

- przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu, słuchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego,
- przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych,
- umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie,
- poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji,
- wzrost kompetencji osób zaangażowanych w proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych, pracowników lub pracujących na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych.

Program „Aktywny samorząd” jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Działania przewidziane w programie uzupełnią plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Umożliwią samorządom aktywniejsze włączenie się w działania na rzecz inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych.

Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych:

1. Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, dofinansowanie lub refundacja:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

a) Zadanie 1 oraz Zadanie 4 – zakupu i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,

b) Zadanie 2 oraz Zadanie 3 – kosztów uzyskania prawa jazdy, w szczególności:

* kursu i egzaminów na prawo jazdy, oraz w przypadku kursu poza miejscowością zamieszkania:

* zakwaterowania, wyżywienia w okresie trwania kursu,

* dojazdu (przyjazd na kurs i powrót z kursu),

a w przypadku Zadania 3 także:

* usług tłumacza migowego;

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

a) Zadanie 1, Zadanie 3 oraz Zadanie 4 – zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,

b) Zadanie 2 – szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,

c) Zadanie 5 – kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego;

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

a) Zadanie 1:

* zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,

* kosztów dojazdu adresata programu na spotkanie z ekspertem,

b) Zadanie 2

* kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,

c) Zadanie 3:

- * zakupu protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- * kosztów dojazdu adresata programu na spotkanie z ekspertem PFRON lub kosztów dojazdu eksperta PFRON na spotkanie z adresatem programu,

d) Zadanie 4:

- * kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- * kosztów dojazdu adresata programu na spotkanie z ekspertem PFRON lub kosztów dojazdu eksperta PFRON na spotkanie z adresatem programu,

e) Zadanie 5 – zakupu skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego;

Obszar D – kosztów opieki nad osobą zależną (opłata za pobyt dziecka w żłobku lub przedszkolu albo inny koszt zapewnienia opieki nad dzieckiem).

Moduł II – dofinansowanie lub refundacja kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym:

- a) opłata za naukę (czesne);
- b) dodatek na pokrycie kosztów kształcenia (nie podlega rozliczeniu);
- c) dodatek na uiszczenie opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego - w przypadku osób, które mają wszczęty przewód doktorski, a nie są uczestnikami studiów doktoranckich.

Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”

Przeciwdziałanie zagrożeniom dla życia i zdrowia ludzi oraz niesienie pomocy dla osób poszkodowanych w wyniku działania sił natury, należy do odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego. Działania tych jednostek wielokrotnie wspomagane są poprzez ofiarną pomoc całego społeczeństwa. Wśród szerokiej grupy osób poszkodowanych w wyniku działania żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi są osoby niepełnosprawne. Osobom tym ze względu na stan ich zdrowia lub ograniczone możliwości samodzielnej egzystencji, powinna być zapewniona wzmożona ochrona życia, zdrowia lub mienia.

Celem programu jest zapewnienie pomocy osobom niepełnosprawnym poszkodowanym na skutek działania żywiołu lub wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także objęcie wsparciem samorządów

powiatowych, które w wyniku sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi uruchomiły dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych:

Moduł III - pomoc w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych udzielana osobom niepełnosprawnym, które na skutek wystąpienia zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii utraciły możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej.

Moduł IV - pomoc finansowa dla samorządów powiatowych, które w związku z wystąpieniem sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi uruchomiły dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych.

Projekt „Centrum Dla Rodziny w Powiecie Sieradzkim” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, Poddziałanie IX.2.1 Usługi społeczne i zdrowotne.

Funkcję Lidera projektu pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu.

Partnerami projektu są:

- Gmina Błaszki - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Błazkach
- Gmina Brzeźnio - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego oddział w Sieradzu.

Okres realizacji projektu to 01.03.2020 r. do 30.09.2022 r.

Celem głównym jest zwiększenie dostępu do usług społecznych dla 309 osób niesamodzielnych, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, rozwój usług wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w tym asystenta rodziny służących pomocy w pokonywaniu trudnych sytuacji życiowych dla mieszkańców powiatu sieradzkiego w okresie od 01.03.2020 -30.09.2022 r. Celem projektu jest również rozwój usług wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej służących pomocy w pokonywaniu trudnych sytuacji życiowych. Projekt obejmuje wsparcie rodzin zastępczych oraz udzielanie im pomocy w wykonywanych przez nie zadaniach. W ten sposób przyczynia się do poprawy dostępu do realizowanych w regionie usług społecznych ograniczających ubóstwo i wykluczenie społeczne.

W ramach projektu realizowane będą następujące usługi społeczne w miejscu zamieszkania tj:

-**asystenckie** dla osób niesamodzielnych, usługę tą realizować będą zatrudnieni do projektu asystenci osobiści osób niepełnosprawnych oraz asystent rodziny,

-opiekunów dla osób niesamodzielnych, usługę tą realizować będą zatrudnieni do projektu opiekunowie.

Uczestnicy projektu „Centrum Dla Rodziny w Powiecie Sieradzkim” korzystający z usług opiekuńczych lub asystenckich mogą również skorzystać z **usługi teleopieki**, która zapewnia pomoc poprzez bezpośredni kontakt w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia z centrum telemonitoringu. Teleopieka usprawnia funkcjonowanie osoby w życiu codziennym, zapewnia poczucie bezpieczeństwa, stałe monitorowanie parametrów życiowych, natychmiastową reakcję na zdarzenia alarmowe oraz powiadomienie o zagrożeniu życia i zdrowia odpowiednich służb ratunkowych.

Ponadto realizowane są usługi poza miejscem zamieszkania tj:

-krótkookresowy pobyt wychnieniowy dla opiekunów osób niesamodzielnych, który jest realizowany w formie zadania zleconego.

W projekcie przewidziane jest również wsparcie dla rodzin zastępczych :

-konsultacje psychologiczne

-zajęcia socjoterapeutyczne

-warsztaty wyjazdowe z elementami rekreacyjno-kulturalnymi dla wychowanków

-grupy wsparcia dla rodzin zastępczych.

VII. Rehabilitacja zawodowa.

Rehabilitacja zawodowa zajmuje się przywróceniem zdolności do aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych. Możliwości rozwoju zawodowego, zarobkowania, twórczego działania, są naturalną potrzebą człowieka. Rolą rehabilitacji zawodowej jest więc zrealizowanie tego postulatu poprzez zdobycie nowych kwalifikacji, które pozwolą na pracę w zawodzie możliwym do wykonywania przy panującej dysfunkcji osoby niepełnosprawnej. Rolą rehabilitacji zawodowej będzie też odpowiednie przygotowanie i przystosowanie stanowisk oraz miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, tworzenie warunków pracy chronionej.

Rehabilitacja zawodowa opiera się głównie na:

- szkoleniach, przekwalifikowaniach,
- udzielaniu dotacji na prowadzenie działalności gospodarczej,
- refundowaniu części oprocentowania kredytów bankowych przeznaczonych na kontynuację działalności gospodarczej i rolniczej,
- dostarczaniu zachęt dla pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych tj. zwrot kosztów poniesionych na tworzenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.

Istotną rolę w procesie wsparcia osób niepełnosprawnych z terenu powiatu sieradzkiego odgrywa Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu. Działając na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, realizuje zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej.

Niepełnosprawny może być zarejestrowany w powiatowym urzędzie pracy jako:

- **osoba bezrobotna** – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- **osoba poszukująca pracy** – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu ma prawo korzystać z usług lub instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni m.in. z następujących usług lub instrumentów określonych ww. ustawie:

- szkoleń;
- stażu;
- prac interwencyjnych;
- badań lekarskich lub psychologicznych;
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową;
- bonu na zasiedlenie.

Wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy są finansowane w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako:

- bezrobotne - ze środków Funduszu Pracy;
- poszukujące pracy - niepozostające w zatrudnieniu ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

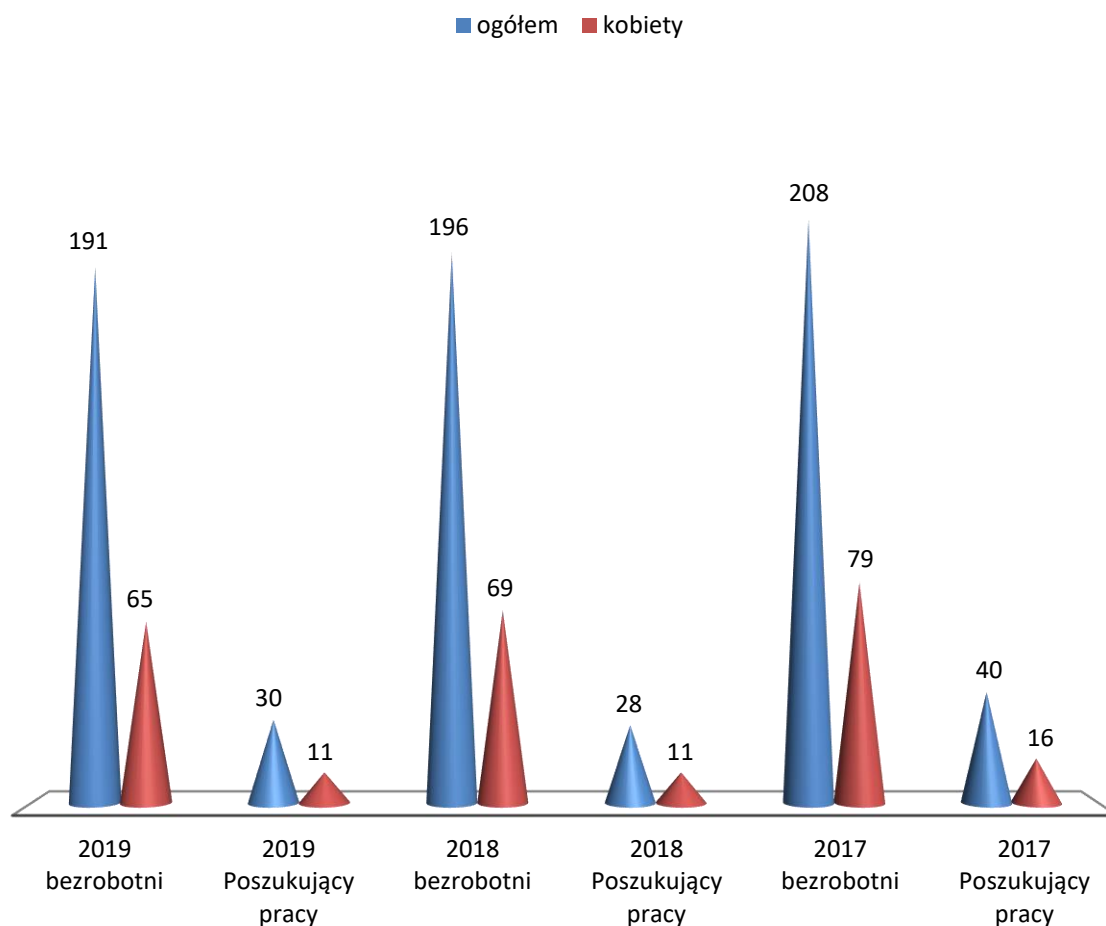
Ponadto ze środków PFRON w ramach rehabilitacji zawodowej powiatowy urząd pracy może sfinansować instrumenty zawarte w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych m.in.:

- zwrot kosztów wyposażenia i adaptacji stanowiska pracy;
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Na koniec 2019 roku w rejestrach osób bezrobotnych figurowało 191 osób niepełnosprawnych oraz 30 osób poszukujących pracy posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. W porównaniu do lat poprzednim nastąpił nieznaczny spadek zarejestrowanych osób niepełnosprawnych. Jednak biorąc pod uwagę spadek ogólnej liczby bezrobotnych na przestrzeni ostatnich 3 lat można wnioskować, że sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy powiatu sieradzkiego od lat pozostaje na podobnym poziomie.

Charakterystyczną cechą rejestrowanego bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych jest fakt, że zdecydowanie większą ilość stanowią mężczyźni (tylko 34% ogółu niepełnosprawnych

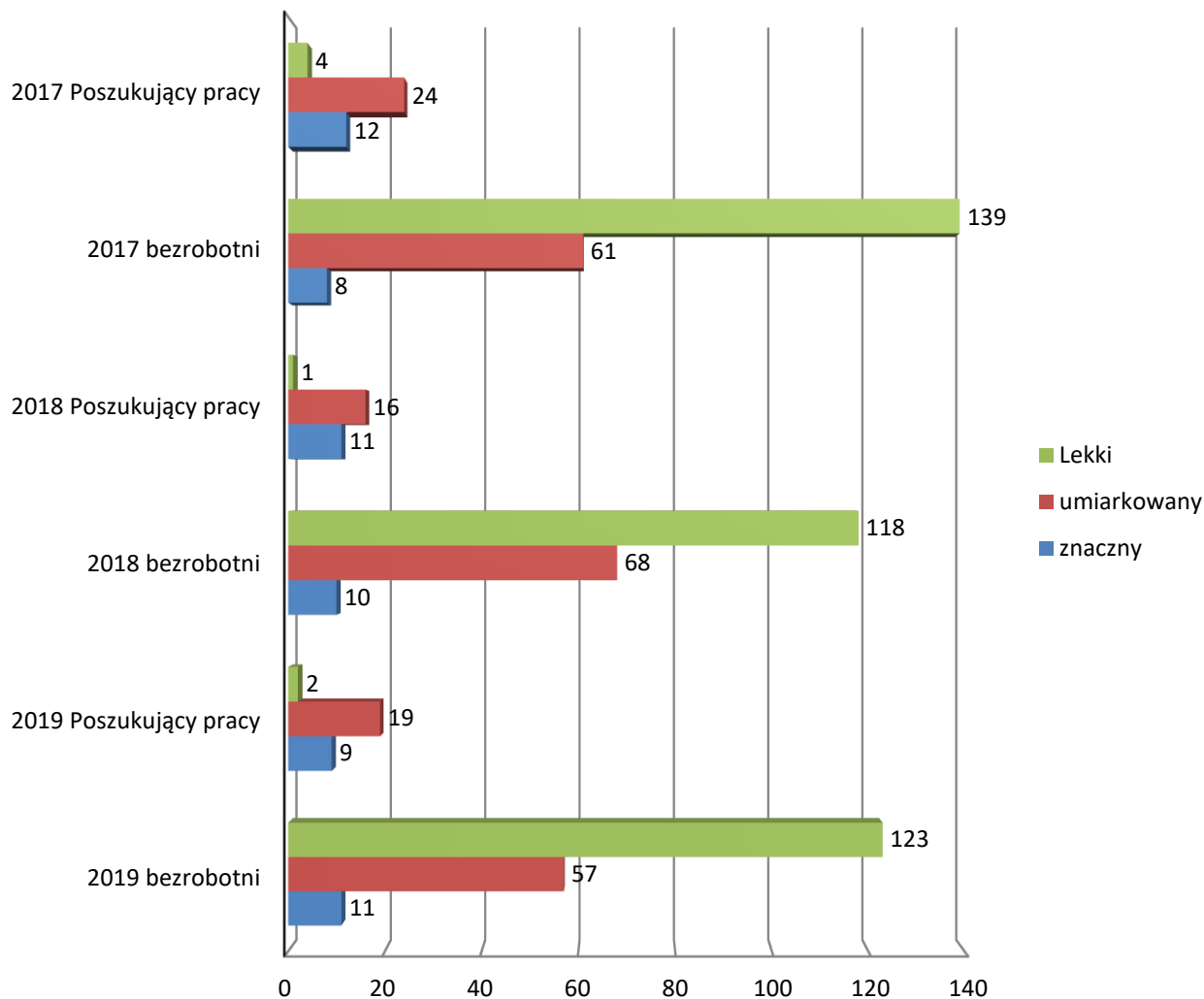
bezrobotnych to kobiety). Wynika to z faktu, iż większość niepełnosprawnych kobiet jest biernych zawodowo i przez to nie rejestrują się w urzędzie. Ponadto duże znaczenie ma to, że większość dostępnych na rynku ofert pracy skierowanych do mężczyzn to głównie praca fizyczna, gdzie liczne ograniczenia zdrowotne uniemożliwiają podjęcie takiego zatrudnienia.

**dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu*

Wykres 9. Osoby będące w ewidencji osób niepełnosprawnych PUP Sieradz na koniec lat 2017-2019

Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych zdecydowanie najczęściej posiada orzeczenie w stopniu lekkim (w roku 2019 64% ogółu osób). Inaczej sprawa wygląda wśród osób poszukujących pracy. Tutaj przeważają osoby z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Wynika to z faktu, że takie osoby posiadają prawo m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego i nie mogą zarejestrować się jako osoba bezrobotna.

*dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu

Wykres 10. Osoby będące w ewidencji osób niepełnosprawnych z podziałem na stopień niepełnosprawności w latach 2017-2019

W ostatnich 3 latach wśród osób niepełnosprawnych przeważały osoby starsze, co potwierdza zależność, że z wiekiem wzrasta prawdopodobieństwo chorób powodujących dysfunkcje zdrowotne. Najliczniejszą grupę wśród niepełnosprawnych bezrobotnych w powiecie sieradzkim w końcu 2019 roku stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej, były to 44 osoby tj. 23,04% ogółu. Najmniejszy odsetek stanowiły osoby najmłodsze 18-24 lat - 3,66% ogółu niepełnosprawnych bezrobotnych (7 osób).

Wiek	2019		2018		2017	
	bezrobotni	poszukujący pracy	bezrobotni	poszukujący pracy	bezrobotni	poszukujący pracy
18-24	7	0	9	0	14	0
25-29	10	2	16	3	13	2
30-39	37	5	27	7	30	7
40-44	20	2	22	3	23	6
45-49	21	2	13	2	12	1
50-54	24	4	36	1	35	3
55-59	28	8	36	7	49	11
60 i więcej	44	7	37	5	32	10

**dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu*

Tabela 6. Osoby będące w ewidencji osób niepełnosprawnych według wieku w latach 2017 -2019

Na przestrzeni trzech ostatnich lat najliczniejszą grupę wśród niepełnosprawnych bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Na koniec 2019 roku były to 74 osoby, co stanowiło 38,74% ogółu. Niepokojący jest fakt, że sporą część stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i podstawowym nieukończonym. Na koniec 2019 roku takich osób w rejestrach było 54 co stanowi aż 28,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności. Rynek pracy wymaga od kandydatów do pracy coraz wyższego potencjału kwalifikacyjnego stąd też ważne jest by osoby niepełnosprawne stale podnosiły swoje kwalifikację, by być bardziej atrakcyjnym i konkurencyjnym na rynku pracy.

Wykształcenie.	2019		2018		2017	
	bezrobotni	poszukujący pracy	bezrobotni	poszukujący pracy	bezrobotni	poszukujący pracy
Wyższe	11	1	12	1	13	4
Policealne i średnie zawodowe	27	5	39	3	39	3
Średnie ogólnokształc.	18	3	21	2	15	6
Zasadnicze zawodowe	74	6	70	7	74	9
Gimnazjalne	7	0	3	0	4	0
Podstawowe i podstawowe nieukończone	54	15	51	15	63	18

**dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu*

Tabela 7. Osoby będące w ewidencji osób niepełnosprawnych według wykształcenia na koniec lat 2017 -2019

W ostatnich latach najliczniejszą grupą występujących schorzeń wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych były choroby upośledzenia narządów ruchu. Na koniec 2019 roku dotyczyły 54 osób i stanowiły 28,27% przyczyn niepełnosprawności. Kolejną liczną przyczyną niepełnosprawności były choroby psychiczne (43 osoby tj. 22,51%). Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Wykształcenie.	2019	2018	2017
	bezrobotni	bezrobotni	bezrobotni
Upośledzenie umysłowe	3	1	6
Choroby psychiczne	43	39	44
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	12	13	19
Całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0
Choroby narządu wzroku	21	17	12
Upośledzenie narządów ruchu	54	65	58
Epilepsja	9	8	13
Choroby układu oddechowego i układu krążenia	11	19	17
Choroby układu pokarmowego	4	4	4
Choroby układu moczowo – płciowego	2	1	0
Choroby neurologiczne	5	9	11
inne	23	15	20
Nieustalony	4	5	4

*dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu

Tabela 8. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane jako bezrobotne według przyczyn niepełnosprawności na koniec lat 2017 -2019

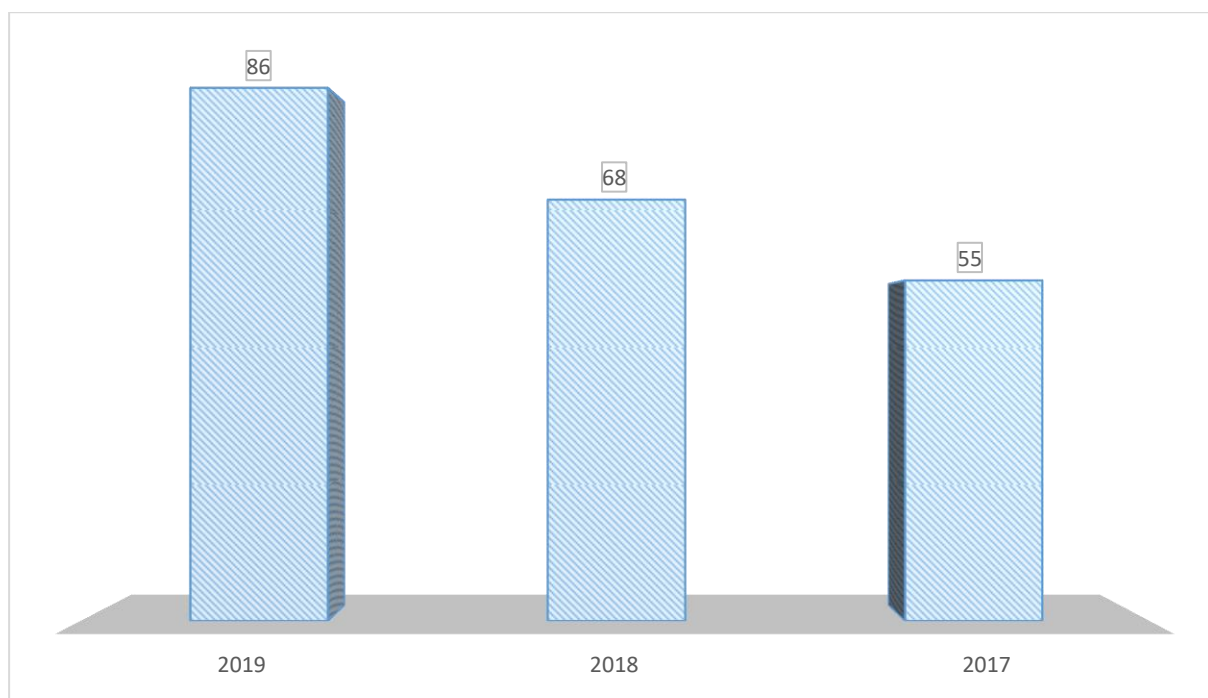
Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego, przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna, albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu ma prawo skorzystać z następujących usług:

- pośrednictwa pracy
- poradnictwa zawodowego
- szkoleń

Pośrednictwo pracy dla osób niepełnosprawnych

W odniesieniu do osób niepełnosprawnych pośrednictwo pracy ma przede wszystkim na celu skojarzenie osób, które poszukują pracy z pracodawcą, który poszukuje odpowiednich kandydatów do pracy. W ramach tej usługi pośrednik pracy dobiera dostępne na rynku oferty pracy do kwalifikacji, kompetencji i ograniczeń zdrowotnych bezrobotnych. Ważnym aspektem pośrednictwa pracy jest też pozyskiwanie i realizacja ofert pracy. Na przestrzeni 3 ostatnich lat w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu była coraz większa liczba ofert pracy skierowanych wyłącznie dla osób niepełnosprawnych. W 2019 roku pracodawcy złożyli oferty pracy na 86 miejsc pracy.

**dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu*

Wykres 11. Liczba miejsc pracy w ramach zgłoszonych przez pracodawców ofert pracy dla osób niepełnosprawnych

Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych

Ważnym elementem rehabilitacji zawodowej jest poradnictwo zawodowe – proces polegający na udzieleniu pomocy osobom z ograniczoną zdolnością do pracy w podjęciu decyzji zawodowej, czyli wyborze odpowiedniej kariery zawodowej.

W ramach poradnictwa zawodowego osoby mogą uzyskać pomoc m.in. w zakresie:

- wyboru lub zmiany zawodu,
- zaplanowania kariery zawodowej,
- uzupełnienia kwalifikacji zawodowych,
- określenia swoich kompetencji i zainteresowań,
- zaplanowania rozwoju zawodowego.

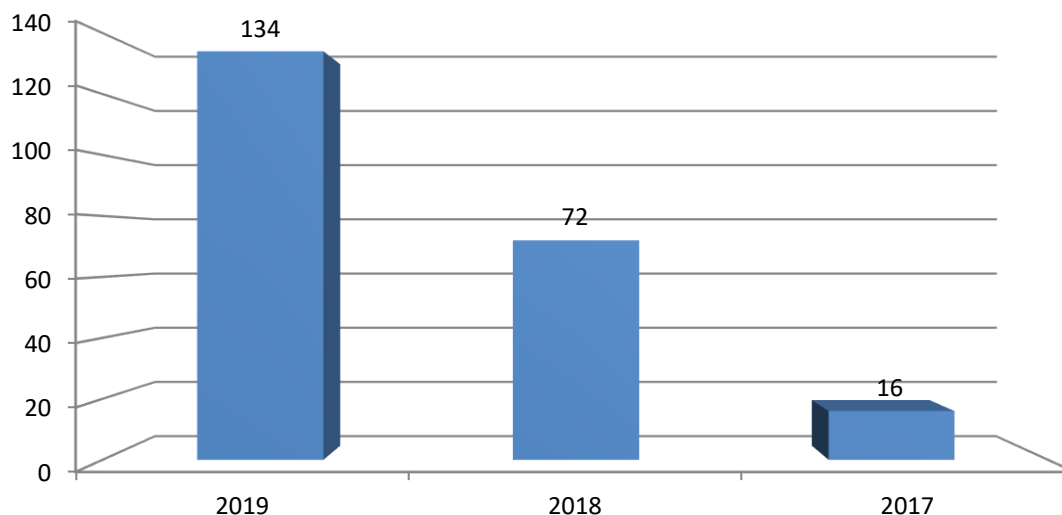
Udzielenie przez doradcę prawidłowej porady zawodowej poprzedza poznanie możliwości zawodowych osoby niepełnosprawnej oraz poznanie wymagań różnych zawodów i stanowisk pracy dostępnych na rynku pracy. W wyniku poradnictwa zawodowego i określenia oceny zdolności do pracy należy ustalić przeciwwskazania do wykonywania pracy zawodowej, tj. określić, jakich rodzajów pracy osoba niepełnosprawna z uwagi na naruszoną sprawność organizmu nie powinna wykonywać oraz w jakich warunkach środowiska nie może świadczyć pracy.

Poradnictwo zawodowe świadczone jest w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sieradzu głównie w formie:

- porad indywidualnych
- porad grupowych
- indywidualnej informacji zawodowej
- grupowej informacji zawodowej
- szkolenia z umiejętności poszukiwania pracy

Z usługi poradnictwa zawodowego w 2019 roku skorzystało 134 osób niepełnosprawnych.

Z roku na rok liczba osób korzystająca z usług doradców zawodowych tut. Urzędu wzrasta.

**dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu*

Wykres 12. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa zawodowego w latach 2017-2019

Szkolenia zawodowe dla osób niepełnosprawnych

Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu inicjuje i organizuje szkolenie dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych lub innych osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu a zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy, w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia, podwyższenia dotychczasowych kwalifikacji zawodowych lub zwiększenia aktywności zawodowej, zwłaszcza w przypadku:

- braku kwalifikacji zawodowych,
- konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji,
- utraty zdolności do wykonywania pracy w dotychczasowym zawodzie.

Szkolenia osób niepełnosprawnych odbywają się w formach pozaszkolnych w celu nauki zawodu, przekwalifikowania lub podwyższenia kwalifikacji. Szkoleniem, mogą być objęte również osoby niepełnosprawne będące w okresie wypowiedzenia umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników.

Osoba niepełnosprawna może być skierowana na szkolenie:

- z własnej inicjatywy lub na podstawie orzeczenia właściwego organu;
- wskazane przez tę osobę, jeżeli zostanie uprawdopodobnione, że szkolenie to zapewni uzyskanie pracy.

Szkolenie osób niepełnosprawnych może odbywać się w placówkach szkolących lub w specjalistycznych ośrodkach szkoleniowo - rehabilitacyjnych.

Najczęstszymi formami aktywizacji zawodowej, z których korzystają osoby niepełnosprawne to staże (w 2019 roku skorzystało 16 osób). W poprzednim roku ze środków PFRON utworzono dwa nowe stanowiska, które pracodawca zobowiązał się utrzymać przez okres 36 miesięcy. Szczegółowe dane w zakresie subsydiowanych form przedstawia poniższa tabela.

INSTRUMENTY	2019	2018	2017
Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy ze środków PFRON	2	2	1
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	1	1	4
Prace interwencyjne	4	0	13
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	2	2	3
Szkolenia	0	4	4
Prace społecznie użyteczne	5	7	17
Staż	16	19	41

**dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu*

Tabela 9. Ilość osób niepełnosprawnych, które skorzystały z wybranych instrumentów w latach 2017-2019

Wszystkie usługi i instrumenty rynku pracy mają na celu zwiększyć aktywność zawodową osób niepełnosprawnych. Praca stanowi bowiem ważny element życia społecznego – nie tylko jest źródłem utrzymania, ale wpływa też na pozycję społeczną, umożliwia samorealizację oraz nawiązywanie kontaktów interpersonalnych. Niestety istnieje wiele barier, które utrudniają podejmowanie zatrudnienia do których zaliczyć należy:

Ze strony osób niepełnosprawnych:

- niskie wykształcenie, brak odpowiednich kwalifikacji
- niska samoocena, brak wiary we własne możliwości zawodowe,
- trudności w adaptowaniu się do nowego środowiska oraz nowych sytuacji zawodowych,
- stan zdrowia powodujący częstą niedyspozycyjność,
- oczekiwania wobec pracy, nieadekwatne w stosunku do predyspozycji i ograniczeń osoby,

- środowisko rodzinne i społeczne często odradzające osobie niepełnosprawnej podjęcie zatrudnienia,
- świadczenia pieniężne, stanowiące antybodźce do przystosowywania się do warunków otwartego rynku pracy,
- wygląd zewnętrzny (widoczne kalectwo, protezy, oszpecenia),
- utrudniona mobilność wynikająca z braku dojazdu osób z niepełnosprawnością do miejsca pracy.

Ze strony pracodawców i środowiska pracy:

- stereotypowe przekonanie, że osoby niepełnosprawne są mniej efektywne i wydajne niż pełnosprawni pracownicy,
- trudności prawno-organizacyjne w powstawaniu i prowadzeniu zakładów pracy chronionej,
- obawy pracodawców, że zatrudnienie osób niepełnosprawnych przysporzy wiele problemów,
- niechęć do przystosowywania stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych mimo zachęt ekonomicznych,
- trudności w dostosowaniu stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- zgłaszanie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych przeważnie tylko na pracowników porządkowych, pracowników ochrony,
- strach przed ochroną prawną, ulgami i uprawnieniami osób niepełnosprawnych (skrócony czas pracy, dodatkowy urlop, specjalne normy pracy).

Mimo wszystkich tych ograniczeń i barier co roku dużej grupie klientów urzędu pracy posiadającej orzeczenie o stopniu niepełnosprawności poprzez działania doradców klienta, własną determinację i aktywność zawodową udaje się znaleźć zatrudnienie. Oprócz omówionych wyżej form refundowanych, w 2019 roku 113 osób zostało wyłączonych z ewidencji z tytułu podjęcia pracy niesubsydiowanej. Jest to nieznacznie większa ilość niż w roku poprzednim (109 osoby) jednak wyraźnie mniejsza niż w roku 2017 (138 osoby).

	2019	2018	2017
Podjęcia pracy niesubsydiowanej	113	109	138

**dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu*

Tabela 10. Ilość osób niepełnosprawnych wyłączonych z ewidencji z tytułu podjęcia pracy niesubsydiowanej w latach 2017-2019

VIII. Wyniki badań ankietowych

1. Charakterystyka badanych osób.

W okresie od lipca 2020 roku do października 2020 roku na terenie powiatu sieradzkiego przeprowadzono badanie ankietowe, którego głównym celem było określenie potrzeb osób z niepełnosprawnościami w ich życiu codziennym, także pod kątem aktywności społecznej. W badaniu wzięło udział łącznie 111 osób niepełnosprawnych mieszkających we wszystkich gminach w powiecie.

Badania wskazują, że 53,15 % respondentów zamieszkuje na terenie miasta o liczbie mieszkańców od 20 do 50 tysięcy, 9,90 % na terenie miasta do 20 tysięcy mieszkańców, pozostałe 36,93 % biorących udział w badaniu przyznała, że mieszkała na terenach wiejskich.

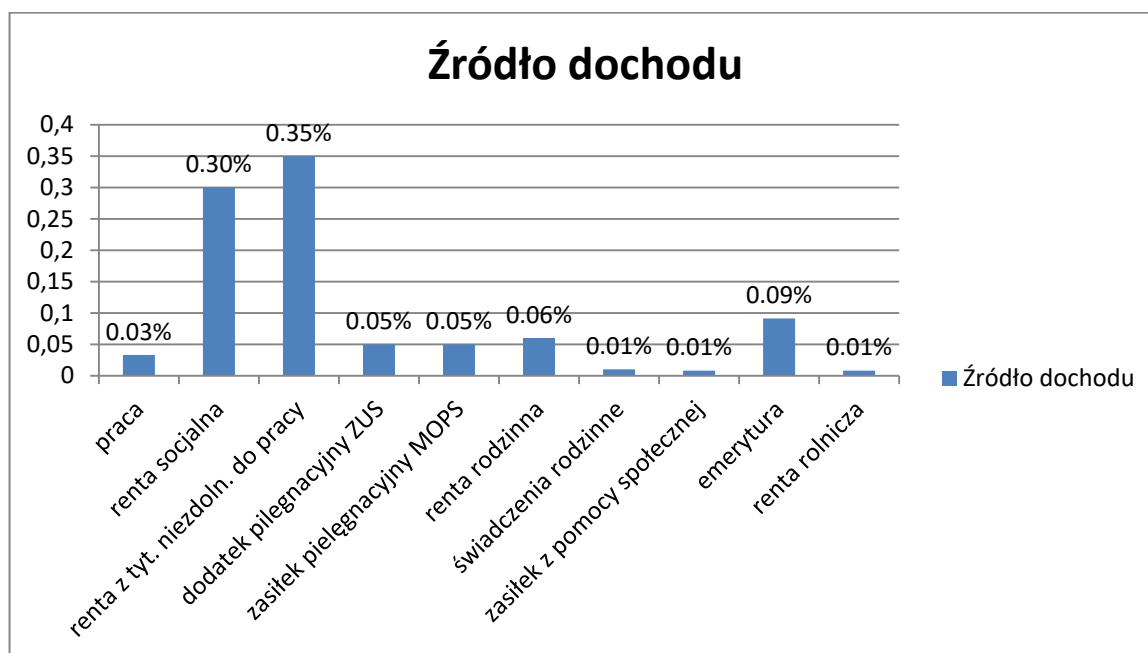
Spośród wszystkich badanych osób 55,85 % to kobiety i 44,14 % mężczyźni. Osoby do 25 roku życia stanowiły 2,7 %, w wieku od 26 do 47 lat – 26,12 %, w wieku od 48 do 60 lat – 23,42 %, które ukończyły 61 rok życia i więcej – 47,74 % wszystkich ankietowanych.

Analiza poziomu wykształcenia ankietowanych wskazuje, że w powiecie sieradzkim dominują osoby niepełnosprawne z wykształceniem zawodowym - 38,73% oraz podstawowym - 37,83%, gimnazjalne - 0,90 %, 26,12 % wykształcenia średniego, a 3,6 % wykształcenia wyższego, 1,8 % badanych osób zadeklarowała brak wykształcenia.

Większość osób biorących udział w badaniu (55,88 %) przyznała, że posiada orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, w dalszej kolejności niepełnosprawność znaczna (36,03 %), relatywnie najrzadziej występuje niepełnosprawność w stopniu lekkim (6,3%).

Jedynie 21,62 % badanych osób przyznała, że stan niepełnosprawności towarzyszy im od urodzenia, 75,67 % osób przyznała, że niepełnosprawność powstała w wyniku choroby, natomiast u 2,7 % osób niepełnosprawność powstała w wyniku wypadku.

Ocena sytuacji materialnej respondentów:

*dane pozyskane z badań ankietowych
Wykres 13. Źródło dochodu

Do głównych źródeł dochodu gospodarstw domowych osób niepełnosprawnych należą dochody z renty z tytułu niezdolności do pracy (37,83%) oraz renty socjalne (34,23% gospodarstw). Wśród rzadziej spotykanych źródeł dochodu należy wymienić emerytury (18,01%) i renty rodzinne (8,1%), a także zasiłki i dodatki pielęgnacyjne (6,3%). Warto przy tym zauważyć, iż źródła dochodów są zróżnicowane w zależności od rodzaju niepełnosprawności.

Ze względu na różnice w poziomie wykształcenia i aktywności zawodowej, a także z uwagi na problemy zdrowotne niepełnosprawni stanowią grupę silnie zagrożoną wykluczeniem społecznym, biedą i ubóstwem. Według danych z badania „Stan zdrowia ludności Polski w 2014 r.” w stosunku do ogółu ludności osoby niepełnosprawne częściej zaliczają się do trzech niższych grup dochodowych, znacznie rzadziej natomiast osiągają dochody z najwyższej grupy. Również we własnej ocenie osoby niepełnosprawne rzadziej postrzegają swoje gospodarstwa jako dobrze sytuowane, częściej zaś stwierdzają, iż sytuacja materialna ich gospodarstwa jest raczej zła lub zła, o czym świadczą wyniki Badania Budżetów Gospodarstw Domowych GUS z 2014 r.

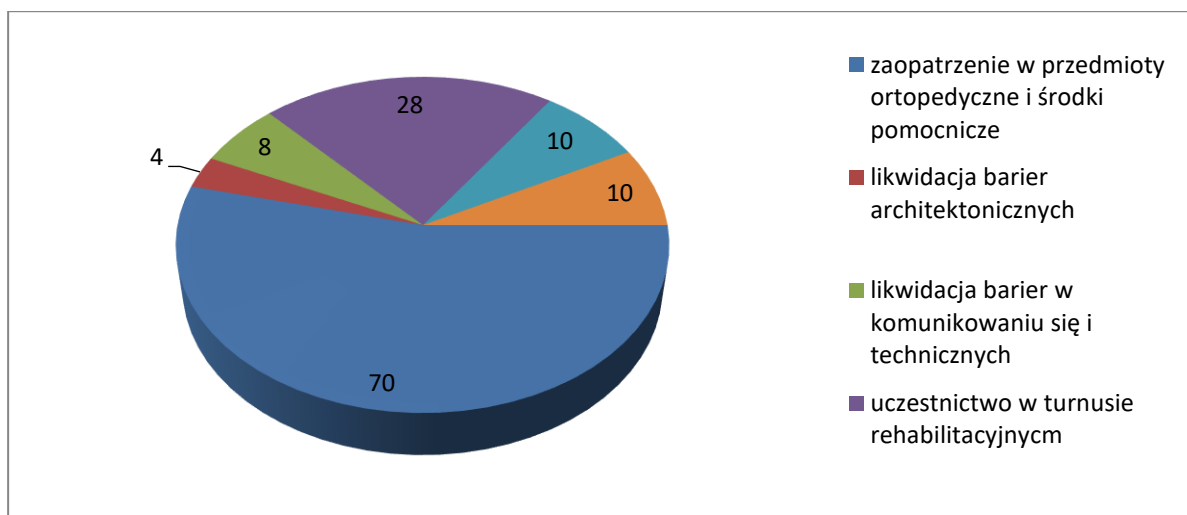
Najczęściej występującym rodzajem niepełnosprawności według danych ankietowych są uszkodzenia i choroby narządu ruchu, które dotyczą 51,7 % osób niepełnosprawnych. Kolejno 12,92 % osób niepełnosprawnych według definicji statystycznej deklarowała

posiadanie schorzeń narządu wzroku. Często występujące grupy schorzeń to schorzenia neurologiczne, na które cierpi około 8,84 % osób niepełnosprawnych oraz upośledzenie umysłowe także choroby układu oddechowego i krążenia po 5,44 %, zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu oraz inne schorzenia po 3,4 %, Najrzadziej występująca grupą są całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16. rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia 0,68 % Warto zauważyć, iż powyższe odsetki wskazują na dużą skalę współwystępowania schorzeń z różnych grup u tych samych osób.

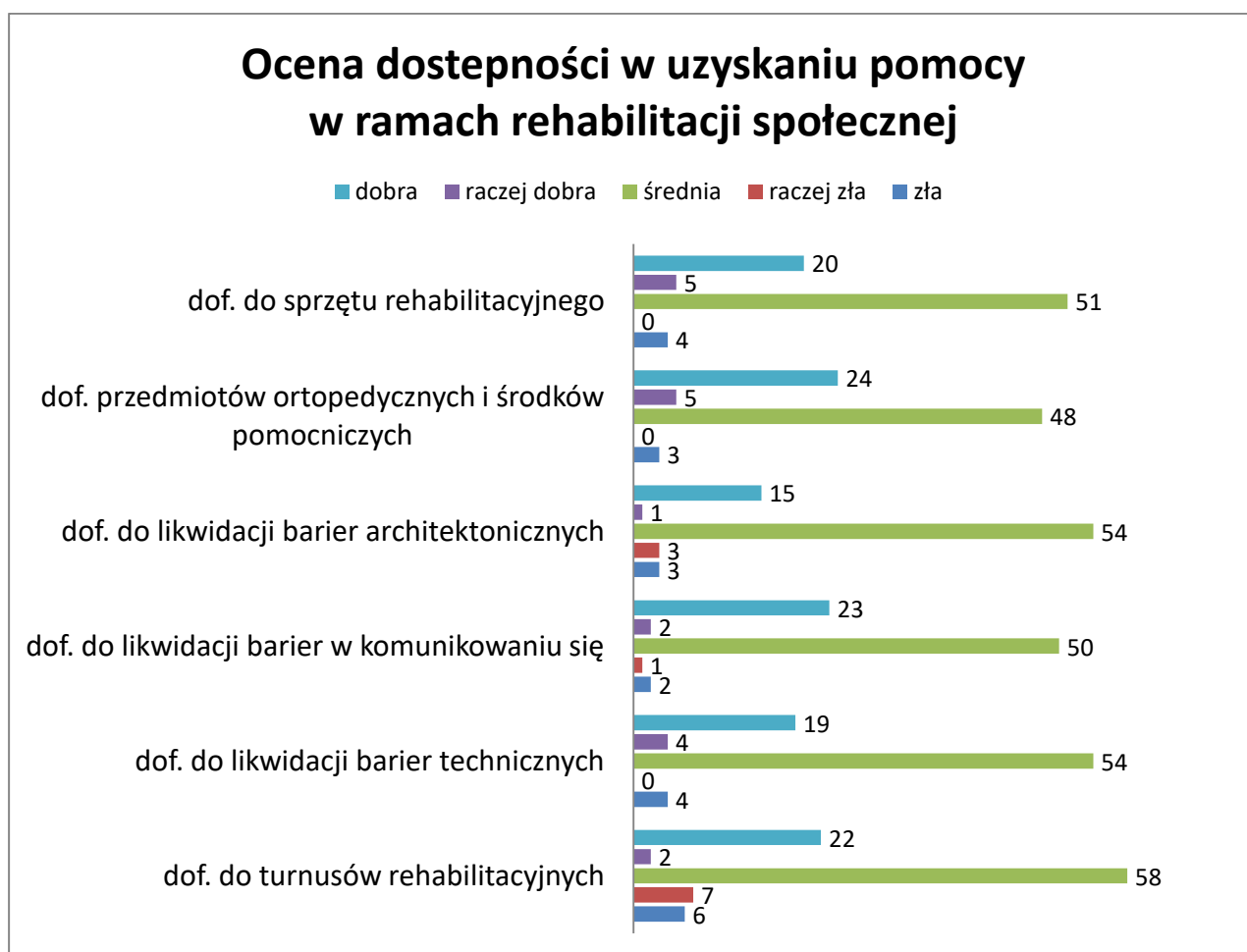
**dane pozyskane z badań ankietowych
Wykres 14. Przyczyna niepełnosprawności*

Z dofinansowania z Państwowego funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2015-2019 skorzystało aż 88,28 % respondentów. Najczęściej wskazanym rodzajem wsparcia według danych ankietowych jest dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze - 53,84% osób. Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym zostało wskazane przez 21,53% badanych osób. Zarówno z pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” jak i projektu „Centrum Usług Społecznych w powiecie sieradzkim” skorzystało 7,69% ogółu badanych osób. Kolejno dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych 6,15% oraz dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych 3,07 %.

*dane pozyskane z badań ankietowych

Wykres 15. Rodzaj wsparcia z jakiego korzystały osoby niepełnosprawne

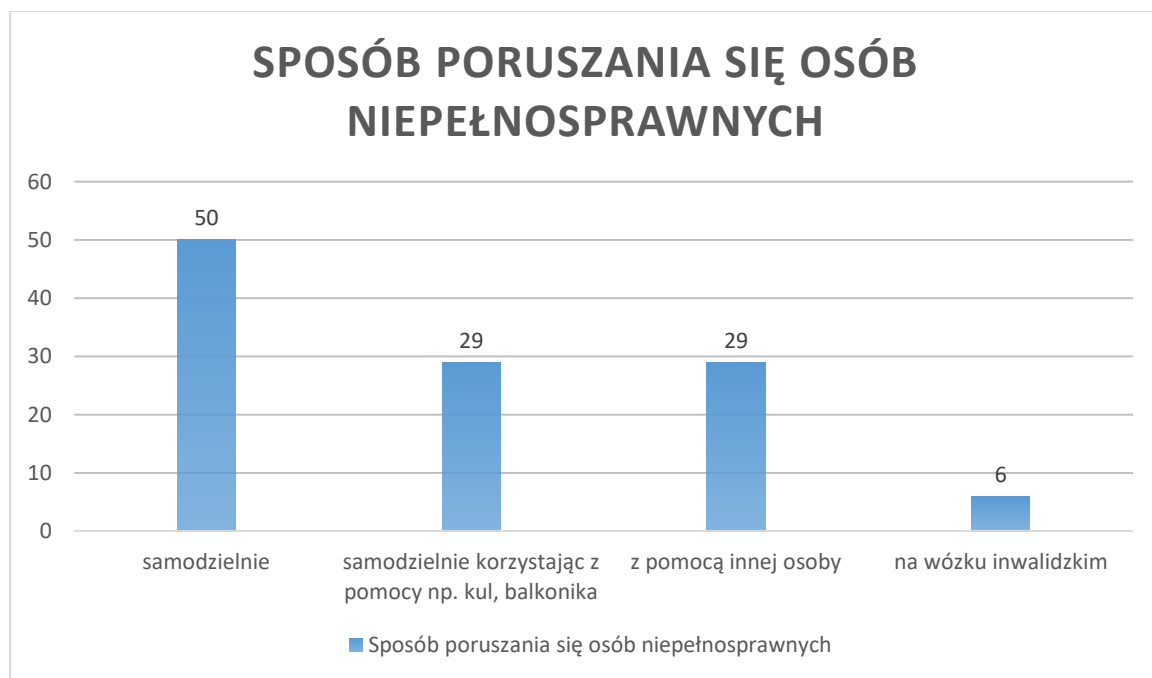
*dane pozyskane z badań ankietowych

Wykres 16. Ocena dostępności w uzyskaniu pomocy w ramach rehabilitacji społecznej

Analizując wyniki badań ankietowych widać wyraźnie, że większość ankietowanych ocenia dostępność w uzyskaniu pomocy w ramach rehabilitacji społecznej na średnim poziomie, tj. 64,28% ogółu badanych osób. 25,1% ocenia dostępność na poziomie dobrym, a zaledwie 4,48 % badanych osób oceniło dostępność w uzyskaniu pomocy na złym poziomie.

Biorąc pod uwagę budynek w jakim zamieszkuje osoba niepełnosprawna, większość, bo aż 55% ankietowanych wskazało dom jednorodzinny, następnie 16,8% ankietowanych zamieszkuje w budynku powyżej 3 piętra, a 8,8% ankietowanych w budynku do 3 piętra, 54% ankietowanych określa swoją sytuację mieszkaniową jako przeciętną, 40% jako dobrą, natomiast tylko 2% wskazało swoją sytuację mieszkaniową na złym poziomie.

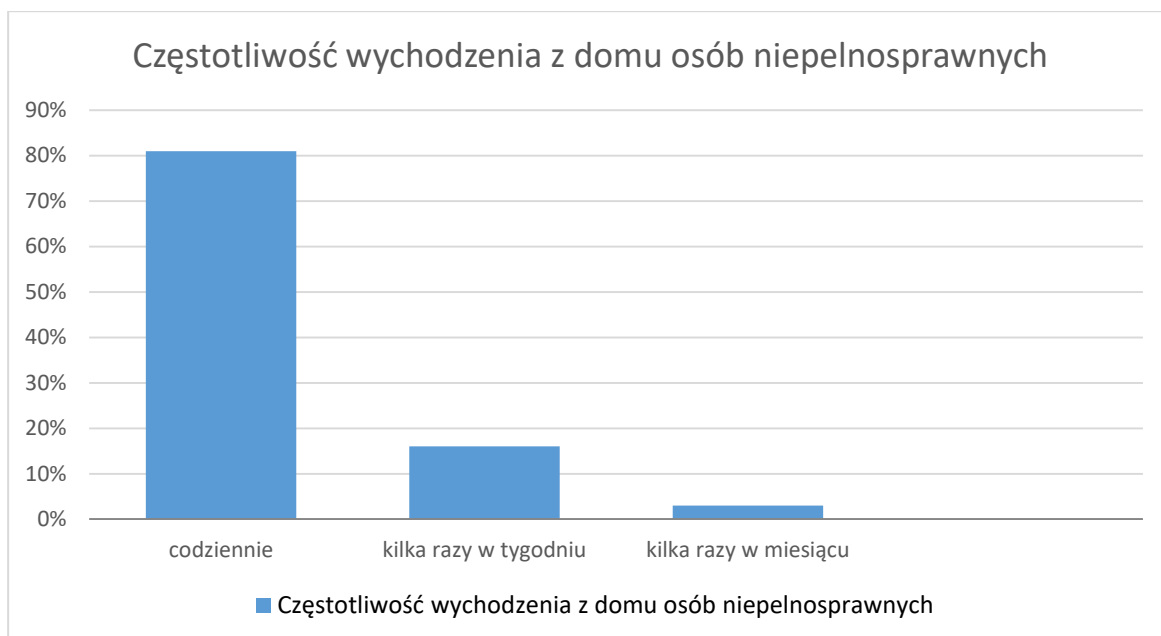
Analizując sytuację osób niepełnosprawnych wynika, iż 60% ankietowych zamieszkuje w budynku bez windy.

**dane pozyskane z badań ankietowych*

Wykres 17. Sposób poruszania się osób niepełnosprawnych

Według danych 44% ankietowanych porusza się samodzielnie, 25% porusza się samodzielnie ale korzystając z pomocy np. kul, balkonika, kolejne 25% porusza się korzystając z pomocy innej osoby, 5% porusza się na wózku inwalidzkim. Wśród osób ankietowanych nie było osób leżących co nie oznacza, iż takich w naszym powiecie nie ma.

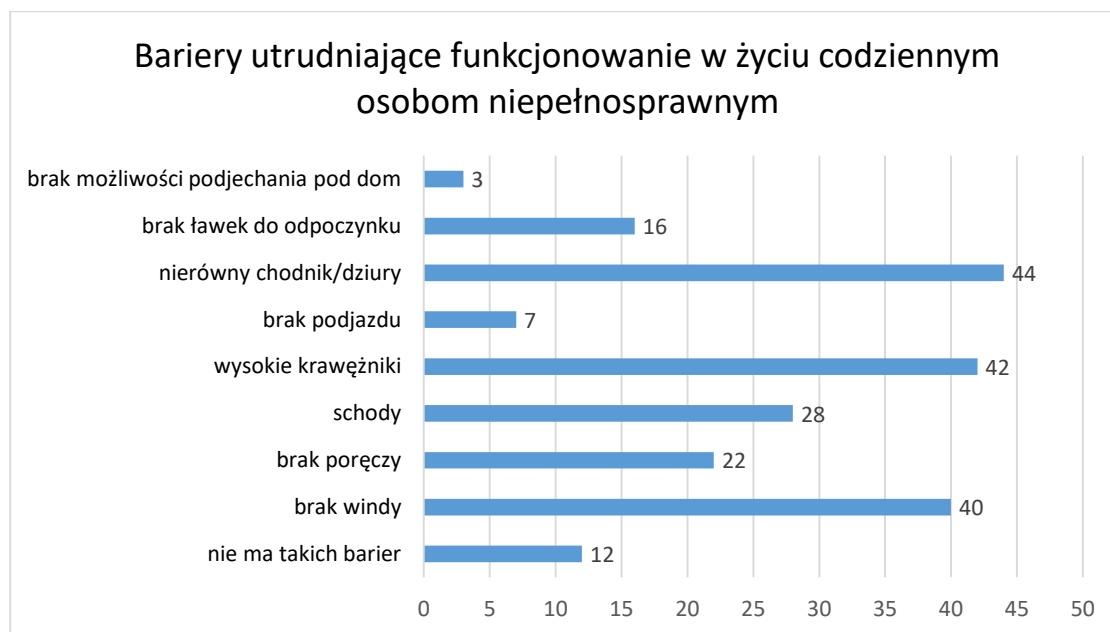

**dane pozyskane z badań ankietowych*

Wykres 18. Częstotliwość wychodzenia z domu osób niepełnosprawnych

Poddając analizie częstotliwość wychodzenia osób niepełnosprawnych z domu, wskazać należy, iż aż 81% ankietowanych wychodzi z domu codziennie, 16% badanych opuszcza dom kilka razy w tygodniu, natomiast zaledwie 3% badanych kilka razy w miesiącu.

Najczęstszym powodem wychodzenia z domu są zakupy (44%), wizyta u lekarza (38%), praca/szkoła (11%), 7% ankietowanych wskazało inne powody wyjścia z domu tj. spacer, kościół.

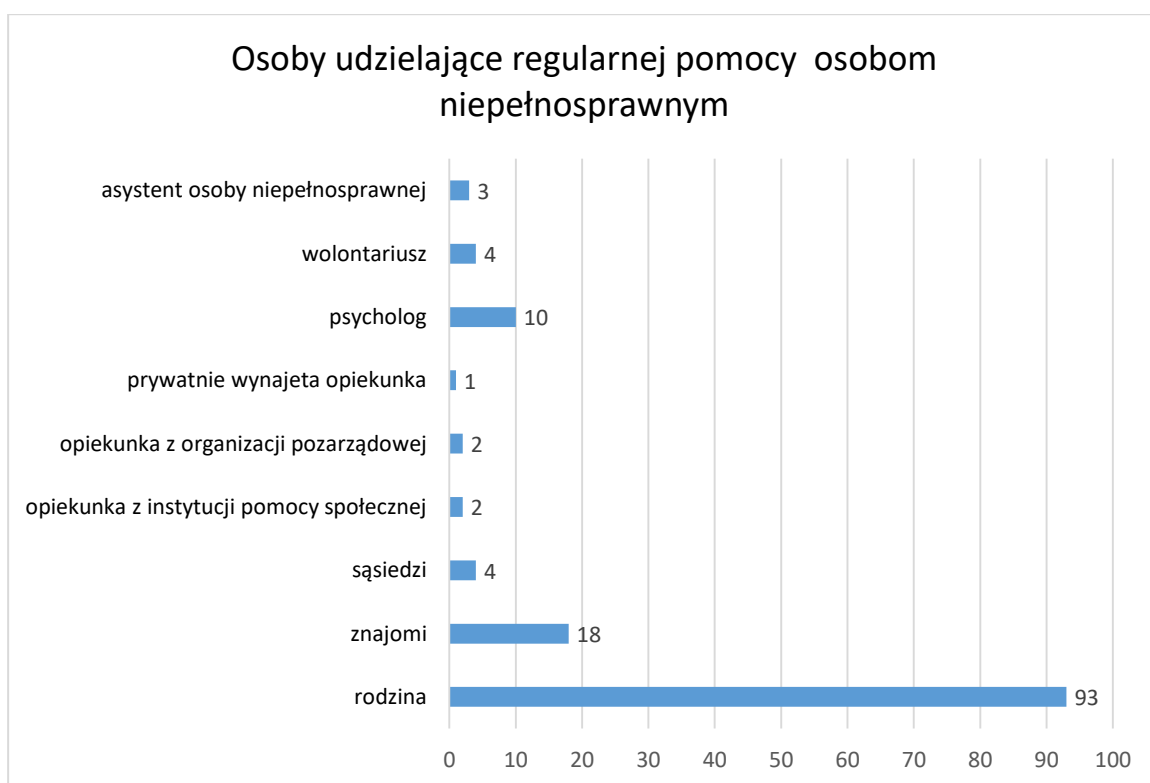

**dane pozyskane z badań ankietowych*

Wykres 19. Bariery utrudniające funkcjonowanie w życiu codziennym osobom niepełnosprawnym

Nierówny chodnik oraz dziury, wysokie krawężniki stanowią największą barierę dla osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Sieradzkiego - 20% ankietowanych, brak windy wskazało 18% badanych, 13% wskazało schody, natomiast dla 7% badanych najistotniejszą barierą utrudniająca funkcjonowanie było brak ławki do odpoczynku przed dalszą drogą.

Biorąc pod uwagę fakt, iż niepełnosprawni to grupa szczególnie narażona na ponoszenie konsekwencji niepełnosprawności swoich bliskich, z których wielu wymaga stałej opieki i asysty do końca życia i nie podejmuje adekwatnych do swojego wieku ról społecznych. Poddając analizie wyniki ankietowe, zauważyć należy, że aż 83% badanych korzysta z regularnej pomocy rodziny lub innych osób.

**dane pozyskane z badań ankietowych*

Wykres 20. Osoby udzielające regularnej pomocy osobom niepełnosprawnym

Osoby niepełnosprawne ze względu na swoje dysfunkcje skazane są na codzienną pomoc innych osób. Najczęściej, bo aż 68% ankietowanych korzysta z pomocy rodziny, 13% ankietowanych korzysta z pomocy znajomych, natomiast 7% wskazało pomoc psychologa.

Duże grono osób niepełnosprawnych wyraziło chęć skorzystania z pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej - 66% ankietowanych.

**dane pozyskane z badań ankietowych*

Wykres 21. Korzystanie z karty parkingowej przez osoby niepełnosprawne

Dzięki karcie parkingowej można parkować na tak zwanych kopertach w Polsce i za granicą. Takie miejsca parkingowe zazwyczaj są blisko wejść do budynków, urzędów czy instytucji. Dodatkowo można parkować na nich bezpłatnie w niektórych miastach.

Według badań ankietowych duża część ankietowanych bo aż 43% korzysta z karty parkingowej.

Podsumowując wyniki badań ankietowych stwierdzić należy, iż z uwagi na rodzaj niepełnosprawności, każda grupa osób posiada specjalne potrzeby. Osoby z dysfunkcją ruchu zdecydowanie częściej wykazują w badaniach ankietowych potrzebę likwidacji barier architektonicznych niż osoby z dysfunkcją słuchu.

W przypadku osób z dysfunkcją słuchu mapa potrzeb jest zdominowana przez potrzebę komunikacji, która charakteryzuje się stosunkowo dużym zapotrzebowaniem oraz niewielkim stopniem zaspokojenia. Potrzeba ta w tej grupie związana jest przede wszystkim z niewielką dostępnością tłumaczy migowych w przestrzeni publicznej, lub też w przypadku dostępności tłumaczy z trudnościami w wyegzekwowaniu usług (opory urzędników, lekarzy, brak odpowiedniego miejsca). Obszary potrzeb powszechnych w tej grupie o stosunkowo wysokim stopniu zaspokojenia to przyrządy, urządzenia, technologie. Respondenci wskazywali tu głównie na aparaty słuchowe. W przypadku tej grupy przyrządy te należą do potrzeb podstawowych, umożliwiających funkcjonowanie, dlatego ich zabezpieczenie jest tak powszechne.

W przypadku osób z dysfunkcją wzroku, podobnie jak w przypadku osób z dysfunkcją słuchu mamy do czynienia z powszechną, charakteryzującą się małym stopniem zaspokojenia potrzebą komunikacji, która wiąże się z niedostosowaniem przestrzeni publicznej do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących (przestrzeń internetu, dokumentacja itp.). W przypadku tej grupy do ćwiartki potrzeb niezaspokojonych o dużym stopniu zapotrzebowania należą też potrzeby związane z transportem i przemieszczaniem się. Obszary potrzeb powszechnych w tej grupie o stosunkowo wysokim stopniu zaspokojenia to przyrządy, urządzenia, technologie. Respondenci wskazywali tu głównie na wszelki sprzęt ułatwiający widzenie: szkła, soczewki, sprzęt powiększający, a także urządzenia informatyczne: komputer z odpowiednim oprogramowaniem, linijki i monitory brajlowskie. W przypadku tej grupy, podobnie jak aparaty słuchowe dla osób z dysfunkcją słuchu, przyrządy te należą do potrzeb podstawowych, umożliwiających funkcjonowanie, dlatego ich zabezpieczenie jest tak powszechne. Respondenci uczestniczący w badaniu wskazywali jednak bardzo często na potrzebę wymiany posiadanego sprzętu na nowszy, bardziej zaawansowany technologicznie, a tym samym na bardziej funkcjonalny.

Analizując te dane warto jednak wziąć pod uwagę, że były to wskazania spontaniczne. Wiele osób nie było w stanie wskazać potrzeb z różnych innych powodów, a nie dla tego, że ich nie mają. Należy wziąć tu pod uwagę ogólną trudną sytuację materialną, która znacznie zawężając pole widzenia, skłania do ograniczania potrzeb, do potrzeb podstawowych, duży poziom zniechęcenia i rozczarowania dostępną ofertą systemu wsparcia. Dlatego też należy założyć, że rzeczywista skala potrzeb jest znacznie wyższa od tej deklarowanej spontanicznie w badaniu.

IX. Infrastruktura instytucji służących rehabilitacji

Instytucje służące rehabilitacji społecznej i zawodowej skupiają się głównie w miastach, w których umiejscowione są władze samorządu terytorialnego.

Na terenie naszego Powiatu działają organizacje pozarządowe, które zajmują się osobami niepełnosprawnymi. Organizacje te skupiają wokół siebie również osoby z bardzo małych miejscowości, które mają mniejsze możliwości uczestnictwa w pracach ze względu na problemy z dojazdem.

Na terenie naszego Powiatu funkcjonują:

a) **Środowiskowy Dom Samopomocy w Rożdżalach**

Jest placówką dziennego pobytu dla osób które są niezdolne do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, bez możliwości korzystania z innych form opieki, potrzebujące pielęgnacji i opieki innych osób i niewymagające leczenia szpitalnego. Dom Samopomocy przeznaczony jest dla 35 uczestników, zapewniający oparcie społeczne osobom:

- niepełnosprawnym intelektualnie
- chorym psychicznie
- wykazującym zakłócenia czynności psychicznych zaliczanych do zaburzeń psychicznych

Placówka prowadzi zajęcia rehabilitacyjno - terapeutyczne obejmujące:

- ćwiczenia samoobsługi,
- rozwijanie umiejętności społecznych i interpersonalnych
- działania edukacyjne
- różnorodne formy terapii zajęciowej
- rehabilitację ruchową
- psychoterapię
- trening zaradności życiowej
- rozwijanie umiejętności spędzania wolnego czasu
- rozwijanie zainteresowań
- poradnictwo socjalne

Placówka umożliwia skorzystanie z gorącego posiłku oraz dojazd na zajęcia.

b) Domy pomocy społecznej:

Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na następujące typy domów, dla:

- osób w podeszłym wieku;
- osób przewlekle somatycznie chorych
- osób przewlekle psychicznie chorych
- dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie
- osób niepełnosprawnych fizycznie
- osób uzależnionych od alkoholu

Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej. Wniosek o skierowanie do domu pomocy społecznej należy składać we właściwym ośrodku pomocy społecznej, który przeprowadza rodzinny wywiad środowiskowy i kompletuje niezbędną do wydania decyzji dokumentację.

Na terenie Powiatu Sieradzkiego funkcjonują trzy domy pomocy społecznej:

1. Dom Pomocy Społecznej w Biskupicach
2. Dom Pomocy Społecznej w Sieradzu oraz jego:
 - filia w Witowie
 - filia w Rożdzałach
3. Dom Pomocy Społecznej w Sieradzu (ul. Dominikańska 16).

Starosta Sieradzki przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie sprawuje nadzór nad ich działalnością.

c) „Dzienny Dom „Senior+” w Sieradzu

Powstał na IV piętrze DPS przy ul. Armii Krajowej 34. Działa przez 8 godzin dziennie, od poniedziałku do piątku. Celem działalności Domu jest inicjowanie współpracy i łączenie inicjatyw lokalnych, prowadzące do skutecznej aktywizacji seniorów oraz włączenia ich w życie społeczności lokalnych. Placówka zapewnia miejsca dla 20 seniorów (wiek 60+) i funkcjonuje 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku przez co najmniej 8 godzin dziennie. Podopieczni mają zapewniony transport z miejsca zamieszkania do „Seniora+” i z powrotem oraz jeden gorący posiłek.

d) „Dzienny Dom „Senior+” w Błaszczkach

Miejsce dziennej opieki dla seniorów tj. osób w wieku 60+. Miejsce spełnia wiele funkcji w zależności od potrzeb zgłaszanych przez seniorów i ich rodziny. Istotnym celem działalności Dziennego Domu „Senior+” jest także inicjowanie współpracy i łączenie inicjatyw lokalnych prowadzące do skutecznej aktywizacji seniorów oraz włączenia ich w życie społeczności lokalnej.

e) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Sieradzu:

- *Wczesne wspomaganie*

To szereg oddziaływań stymulujących rozwój, prowadzonych w formie zabaw, ćwiczeń. To także odpowiednie postępowanie wychowawcze mające na celu minimalizowanie trudności dziecka tak, aby uzyskało ono optymalny (potencjalnie osiągalny dla niego) rozwój w sferze ruchowej, intelektualnej, emocjonalnej i społecznej.

W Ośrodku zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Małego Dziecka działa od września 2007 roku. Systematycznie rośnie liczba dzieci korzystających z tej formy wsparcia.

Oferta przewiduje zajęcia wczesnego wspomagania każdemu dziecku z problemami w rozwoju od 1 roku życia do chwili podjęcia nauki w szkole oraz pracę z dziećmi indywidualnie lub grupowo wg ustalonego planu zajęć.

Program terapeutyczny ustalany jest indywidualnie.

W zależności od potrzeb rozwojowych podopiecznym zapewniane są:

- zajęcia pedagogiczne
- zajęcia psychologiczne
- zajęcia logopedyczne
- zajęcia tyflopedagogiczne
- rehabilitacja
- terapia SI

- Przedszkole specjalne

Nadrzędnym celem przedszkola jest przygotowanie dzieci do dalszej edukacji i kontaktów społecznych oraz wspieranie rodziców w nabywaniu nowych umiejętności i wiedzy niezbędnej w związku z potrzebami ich dzieci. Do przedszkola uczęszczają dzieci w wieku od 3 roku życia do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, które uczestniczą w zajęciach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych organizowanych w wymiarze 5 godzin dziennie. Przedszkole pracuje w systemie dwuzmianowym w godzinach od 8.00 do 16.00.

- Szkoła Podstawowa nr 5

Specjalistyczna i doświadczona kadra oligofrenopedagogów, psychologów, rehabilitantów, logopedów i neurologopedów, pedagogów oraz terapeutów. Zajęcia specjalistyczne rozwijają uzdolnienia, korygują wady postawy oraz wady wymowy. W ofercie również terapia psychologiczna i pedagogiczna, socjoterapia, rehabilitacja, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne i dydaktyczno-wyrównawcze.

- Branżowa Szkoła I stopnia

W cyklu 3-letnim uczą się uczniowie w zawodach: kucharz, fryzjer, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, mechanik pojazdów samochodowych, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, murarz-tylnik, ślusarz.

Nauka odbywa się w klasach wielo-zawodowych o trzyletnim cyklu kształcenia. Do poszczególnych zawodów kształcenie praktyczne odbywa się w następujących miejscach:

- kucharz - na terenie ośrodka
- pozostałe zawody w Centrum Kształcenia Praktycznego w Sieradzu lub u konkretnych pracodawców.

Szkoła zapewnia zajęcia praktyczne dla wszystkich kierunków kształcenia. Uczniowie, którzy **do 1 września danego roku** nie będą mieli ukończonych 18-stu lat, a chcący się kształcić w ww. zawodach, będą mieli podpisaną umowę o pracę jako pracownicy młodociani.

Uczniowie bez możliwości codziennego dojazdu mogą ubiegać się o miejsce w internacie z całodziennym wyżywieniem. Uczniowie mogą skorzystać odpłatnie z obiadu.

- Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy

W cyklu 3-letnim uczą się uczniowie z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Wszystkie zajęcia edukacyjne odbywają się na terenie ośrodka. Uczniowie tej szkoły mogą również zamieszkać w internacie i korzystać ze stołówki szkolnej.

- Zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze

Przeznaczone są dla dzieci i młodzieży z głęboką niepełnosprawnością intelektualną w wieku od 3 do 25 lat. Odbywają się w formie indywidualnej lub grupowej, w wymiarze 10 godzin tygodniowo dla zajęć indywidualnych i 20 godzin tygodniowo dla zajęć grupowych. Osoby z głęboką niepełnosprawnością mają dzięki nim szansę na rozwój, podniesienie swoich umiejętności, integrację z rówieśnikami, rehabilitację. Zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze są formą realizacji obowiązku szkolnego dla tej grupy dzieci i młodzieży.

Po dokonaniu diagnozy funkcjonalnej dla każdego uczestnika opracowany jest indywidualny program edukacyjno – terapeutyczny, w którym umieszczony jest plan terapii, a w szczególności praca nad rozwojem motoryki dużej i małej, komunikacji, funkcjonowania w otoczeniu, samodzielności.

Celem ośrodka jest w szczególności przygotowanie osób niepełnosprawnych intelektualnie do życia w integracji ze społeczeństwem poprzez:

- osiągnięcie możliwie wszechstronnego rozwoju uczniów w dostępnym im zakresie,
- rewalidację, rehabilitację ruchową i społeczną, sprawowanie opieki całodobowej,
- przygotowanie do wyboru zawodu,
- przysposobienie do pracy,
- wspomaganie rozwoju.

W bieżącym roku w/w działaniami objętych jest:

- przedszkole - 17 uczniów
- wczesne wspomaganie rozwoju - 58 dzieci
- zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze - 32 uczniów
- branżowa szkoła I stopnia- 32 uczniów
- szkoła przysposabiająca do pracy - 27 uczniów
- szkoła podstawowa dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim lub umiarkowanym – 62 uczniów.

Realizacja tych celów następuje poprzez:

- prowadzenie zajęć rewalidacyjnych, w ilości 116 godzin w ciągu tygodnia, między innymi w formie zajęć :
 - korekcyjno-kompensacyjnych,
 - korekcji wad wymowy,
 - korekcji wad postawy,
 - socjoterapeutycznych,
 - zajęć z wykorzystaniem alternatywnych form komunikacji,
 - EEG Biofeedback i AVS;
 - terapii karmienia;
 - oraz innych o charakterze terapeutycznym wynikających z potrzeb uczniów;
- zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, 5 godzin w tygodniu, w formie zajęć :
 - surdopedagogicznych,
 - logopedycznych,
 - rozwijających kompetencje społeczne,
 - orientacja przestrzenna.
- każdy uczeń posiada kartę pomocy psychologiczno- pedagogicznej załączoną do teczki wychowawcy;

f) Zespół Szkół Specjalnych w Warcie

Zespół Szkół Specjalnych przeznaczony jest dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną. Przeznaczony jest dla dzieci lekko, umiarkowanie, znacznie i głęboko upośledzonych intelektualnie oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi w wieku od 7 lat do ukończenia 24 lat, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu swojego zamieszkania. Obecnie do ZSS uczęszcza 67 uczniów, w tym Szkoła Podstawowa 48 uczniów, a do Szkoły Specjalnej Przystosobająca do Pracy 19 uczniów.

Kształcenie jest prowadzone nie dłużej niż do ukończenia przez ucznia:

- 20 roku życia – w przypadku szkoły podstawowej;
- 24 roku życia – w przypadku szkoły ponadgimnazjalnej.

Szkoła jest publiczną jednostką, której organem prowadzącym jest Powiat Sieradzki.

Organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Kuratorium Oświaty w Łodzi.

W skład Zespołu Szkół w Warcie wchodzi:

- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Marii Konopnickiej z oddziałami gimnazjalnymi,
- Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy.

Nauka w szkole podstawowej trwa 8 lat.

Nauka w szkole specjalnej przystosowującej do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi na podbudowie programowej gimnazjum trwa 3 lata.

Prowadzone są także zajęcia w DPS w Rożdżalach z dziećmi upośledzonymi w stopniu znacznym i głębokim oraz zajęcia indywidualne w terenie.

Uczniowie objęci są specjalistyczną opieką w zakresie:

- terapii logopedycznej, psychologicznej i pedagogicznej,
- gimnastyki korekcyjnej,
- zajęć rewalidacyjnych,
- zajęć teatralnych,
- zajęć rozwijających zdolności w kołach zainteresowań,
- zajęć świetlicowych.

g) Szkoła Podstawowa Integracyjna Nr 8 w Sieradzu

Integracyjny system kształcenia polega na maksymalnym włączeniu dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do placówek umożliwiających im dorastanie i naukę w gronie zdrowych rówieśników.

Podążając za ideą integracji, we wrześniu 1999 r. utworzono w placówce pierwszy oddział integracyjny. Z dniem 20.01.2002 r., na mocy uchwały rady pedagogicznej, szkoła została przemieniona w Szkołę Podstawowa Integracyjną nr 8 w Sieradzu.

Klasa integracyjna to zespół dzieci zdrowych i niepełnosprawnych, uczących się i realizujących wspólny program. Liczba uczniów w tej klasie wynosi od 15 do 20, w tym od 3 do 5 uczniów niepełnosprawnych.

Są wśród nich dzieci:

- z uszkodzeniami sensorycznymi (wady wzroku i słuchu),
- z uszkodzeniami motorycznymi (niepełnosprawność fizyczna),
- z niepełnosprawnością intelektualną,
- z zaburzeniami komunikacji językowej,
- z niepełnosprawnością sprzężoną.
- z zaburzeniami zachowania i emocji,

- z autyzmem i zaburzeniami o pokrewnym charakterze,
- ze specyficznymi trudnościami w nauce.

W szkole integracyjnej wszystkich wychowanków obowiązuje taka sama podstawa programowa jak w klasach ogólnych. Jednak w przypadku uczniów niepełnosprawnych programy dostosowane są do ich indywidualnych możliwości i potrzeb, a na zajęciach specjalistycznych realizuje się autorskie programy terapeutyczne. W klasie integracyjnej pracuje dwóch nauczycieli. Pierwszy- nauczyciel prowadzący oraz pedagog wspierający. Razem stanowią zespół współodpowiedzialny za organizację procesu nauczania i wychowania integracyjnego. Kadra pedagogiczna została odpowiednio przygotowana do pracy w klasach integracyjnych. Nauczyciele ukończyli wiele form kształcenia. Obok przygotowania kierunkowego z określonej dziedziny nauczania, posiadają dodatkowe kwalifikacje w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

W szkole powołano „Zespół do spraw integracji”. Jego praca przyczynia się do efektywnego rozwiązywania pojawiających się problemów, gwarantuje trafną ewaluację wdrażanych procedur i niejednokrotnie prowadzi do konstruktywnych wniosków. Systematyczne dyżury psychologa umożliwiają rozwiązywanie zaistniałych problemów, a także są okazją do spotkań z rodzicami, którzy pragną uzyskać specjalistyczne porady dotyczące wychowania i postępowania z dziećmi.

Placówka została odpowiednio przystosowana do przyjęcia uczniów niepełnosprawnych. W tym celu zlikwidowano bariery architektoniczne, zapewniono podopiecznym o specjalnych potrzebach edukacyjnych bezpłatny dowóz. Pozyskanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego umożliwiło stworzenie pracowni komputerowej i biblioteki multimedialnej.

h) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Warcie

Poradnia udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wsparcia przy wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Zatrudnia psychologów, pedagogów, logopedów i doradców zawodowych.

Do zadań poradni należą:

- diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży,
- wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych,
- prowadzenie terapii dzieci i młodzieży, w zależności od rozpoznanych potrzeb,

- pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
- pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień dzieci i młodzieży,
- współpraca ze szkołami i placówkami w rozpoznawaniu u uczniów specyficznych trudności w uczeniu się,
- wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny.

Rodzaje diagnoz	Dzieci do 3 roku życia	Dzieci w wieku przedszkolnym	Uczniowie szkół podstawowych	Uczniowie gimnazjów	Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	ogółem
Psychologiczna	5	26	95	14	5	145
Pedagogiczna	0	157	122	15	2	296
Logopedyczna	4	288	49	0	0	341
Lekarska	0	0	0	0	0	0
Rehabilitanta	0	0	0	0	0	0
Związana z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kariery zawodowej	0	0	1	0	0	1

**dane pozyskane z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Warcie*

Tabela 11. Działalność diagnostyczna Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Warcie

Ilość dzieci przyjętych przez poradnię w roku szkolnym 2018/2019- 674 uczniów

i) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sieradzu

Poradnia oferuje wsparcie dla gimnazjalistów i uczniów szkół podstawowych, mających problem z wyborem odpowiedniej dla siebie szkoły. Są to:

- badania psychologiczne, określające preferencje zawodowe ucznia
- prelekcje i warsztaty na temat wyboru zawodu i kształcenia
- indywidualne porady dla uczniów i rodziców
- określanie możliwości poznawczych poprzez badanie psychologiczne i pedagogiczne
- wsparcie i terapia psychologiczna w trudnych sytuacjach życiowych
- oddziaływanie profilaktyczne na terenie szkół i poradni

Wszystkie proponowane usługi są bezpłatne. Wymagają jedynie wcześniejszego umówienia telefonicznego lub osobistego w siedzibie placówki.

Ilość dzieci przyjętych przez poradnię w roku szkolnym 2018/2019 - 1102 uczniów

Rodzaje diagnoz	Dzieci do 3 roku życia	Dzieci w wieku przedszkolnym	Uczniowie szkół podstawowych	Uczniowie gimnazjów	Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	ogółem
Psychologiczna	19	224	420	27	32	722
Pedagogiczna	0	56	312	10	32	410
Logopedyczna	9	168	69	1	4	251
Związana z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kariery zawodowej	0	0	0	3	0	3

**dane pozyskane z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sieradzu*

Tabela 12. Działalność diagnostyczna Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sieradzu

Poniżej zostały przedstawione dane dotyczące rodzaju i ilości wydanych orzeczeń do kształcenia specjalnego po wcześniej przeprowadzonej diagnozie psychologiczno-pedagogicznej w latach 2015/2016 – 2018/2019.

Rodzaj niepełnosprawności	Rok szkolny 2015/2016	Rok szkolny 2016/2017	Rok szkolny 2017/2018	Rok szkolny 2018/2019
Wada wzroku	18	12	16	4
Wada słuchu	27	12	18	7
Niepełnosprawność ruchowa	6	7	6	12
Upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim	35	18	23	41
Upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym i znacznym	11	8	6	19
Autyzm	43	35	43	29
Niepełnosprawność sprzężona	40	34	24	41
Zaburzenia zachowania	5	2	3	4
Niedostosowanie społeczne	0	0	0	0
Upośledzenie umysłowe w stopniu głębokim(zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze)	5	5	17	6
Wczesne wspomaganie rozwoju (dla niepełnosprawnych do rozpoczęcia obowiązku szkolnego)	29	43	39	46

**dane pozyskane z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sieradzu*

Tabela 13. Rodzaj i ilość wydanych orzeczeń do kształcenia specjalnego w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sieradzu

1. Instytucje realizujące ustawowe zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych realizowane są przez:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Oddział Łódzki PFRON, gdzie głównie koncentrują się środki finansowe.

Ważnym ośrodkiem realizującym zadania ustawowe są działające organizacje pozarządowe.

Na terenie Powiatu Sieradzkiego funkcjonuje 14 organizacji pozarządowych według wykazu jak niżej, które pośrednio lub bezpośrednio zajmują się problematyką osób niepełnosprawnych.

Organizacje Pozarządowe Powiatu Sieradzkiego:

- **Polski Komitet Pomocy Społecznej**

98-200 Sieradz Plac Wojewódzki 1

zakres działań: niesienie różnorodnych form pomocy osobom i rodzinom, które z różnych przyczyn niezdolne są do rozwiązywania swych życiowych problemów, w szczególności ludziom starszym, niepełnosprawnym, chorym, samotnym, zagrożonym demoralizacją, rodzinom pozbawionym środków do życia, ubogim i bezradnym; kształtowanie postaw społecznych sprzyjających bezpośredniemu uczestnictwu w działaniach na rzecz osób potrzebujących pomocy bądź wsparcia.

- **Polski Związek Niewidomych**

98-200 Sieradz ul. Kościuszki 5 lok. 5

zakres działań: organizacja szkoleń dla dzieci, młodzieży i dorosłych niewidomych, szkolenie rodziców i opiekunów, organizowanie turystyki i rekreacji, działania na rzecz zatrudnienia niewidomych, prowadzenie poradnictwa i konsultacji dla niewidomych i słabo-widzących, prowadzenie biblioteki książek mówionych.

- **Polskie Stowarzyszenie Diabetyków**

98-200 Sieradz ul. Aleja Pokoju 11c

zakres działań: reprezentowanie interesantów, członków Stowarzyszenia i osób chorych na cukrzycę wobec władz państwowych, integracja środowisk diabetyków i sympatyków poprzez pomoc, życzliwość i koleżeństwo, organizacja i prowadzenie edukacji diabetologicznej wśród chorych.

- **Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego Oddział w Sieradzu**

98-200 Sieradz, ul. Sienkiewicza 2b

zakres działań: poprawa warunków życiowych i zdrowotnych, zwiększenie uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym, likwidacja barier psychologiczno-społecznych, reprezentowanie interesów osób ze stwardnieniem rozsianym w kraju i za granicą

- **Sieradzki Klub Amazonka**

98-200 Sieradz, ul. Kościuszki 5/21

zakres działań: systematyczne prowadzenie profesjonalnej rehabilitacji ruchowej, prowadzenie terapii z psychologiem i działań na rzecz wczesnego wykrywania raka piersi, działania informacyjno-wspierające, zadaniem członkiń klubu jest zaopatrzenie w protezy, peruki, prowadzenie wolontariatu i inne działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

- **Stowarzyszenie „Dary Losu” na rzecz Dzieci Niepełnosprawnych**

98-200 Sieradz, ul. Warneńczyka 1

zakres działań: niesienie pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, pomoc osobom w trudnej sytuacji materialnej, działalność związana z ochroną zdrowia ludzkiego, psychologiczna i terapeutyczna, wyrabianie nowych nawyków związanych z ochroną środowiska, kształtowanie postawy szacunku dla środowiska.

- **Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Osób Niepełnosprawnych "AB OVO"**

98-200 Sieradz, ul. Krakowskie Przedmieście 58

zakres działań: propagowanie szeroko pojętej idei integracji osób niepełnosprawnych umysłowo, fizycznie, poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych z pełnosprawnymi członkami społeczeństwa, działanie na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, organizowanie pomocy w przystosowaniu do życia w społeczeństwie osobom niepełnosprawnym i niedostosowanym społecznie, wspieranie rozwoju osób niepełnosprawnych poprzez rehabilitację i zaopatrzenie w sprzęt specjalistyczny, przeciwdziałanie powstawaniu patologii wśród dzieci i młodzieży, rozwijanie zainteresowań i promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, rozwijanie świadomości lokalnej, obywatelskiej i kulturowej młodego pokolenia.

- **Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Sieradzu**

98-200 Sieradz ul. Polna 26

zakres działań: troska o jakość warunków życia dziecka, jego rozwój, bezpieczeństwo, przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym i ekologicznym, przeciwdziałanie dyskryminacji i wykorzystywaniu dzieci, upowszechnianie i ochrona praw człowieka, współpraca z organami władzy publicznej, administracji rządowej, inicjowanie i rozwijanie specjalistycznych form pomocy.

- **Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów**

98-200 Sieradz ul. Kościuszki 5/12

zakres działań: poprawa warunków bytowych i socjalnych, integracja osób niepełnosprawnych.

- **Stowarzyszenie na rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Uśmiech Dziecka”**

98-200 Sieradz ul. Szlachecka 11

zakres działań: działanie na rzecz wyrównywania szans dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, zapobieganie izolacji społecznej dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, propagowanie zasad tolerancji wobec dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, stwarzanie warunków do integracji z osobami zdrowymi, pobudzanie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, kształtowanie poczucia współodpowiedzialności za warunki życia dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, współpraca i kontakty z organizacjami oświatowo-wychowawczymi oraz szkołami w celu kształtowania właściwych postaw u dzieci i młodzieży.

- **Stowarzyszenie Pomocy “Wiara”**

98-270 Złoczew ul. Burzezińska 8/10

zakres działań: działania na rzecz osób niepełnosprawnych, pokrzywdzonych, ubogich, niedostosowanych do otaczających warunków życia; wspieranie działań mających na celu kształcenie i samokształcenie osób niepełnosprawnych; tworzenie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych w ich miejscu zamieszkania oraz działania zmierzające do integracji środowiska; popularyzacja wiedzy i osiągnięć naukowych oraz na rzecz osób niepełnosprawnych oraz praktycznego ich zastosowania; działania na rzecz rozwoju rynku pracy dla osób niepełnosprawnych; działania związane z poprawą kondycji fizycznej i inne na rzecz osób niepełnosprawnych.

- **Katolickie Stowarzyszenie „Światelko”**

98-277 Brąszewice, Godynice 42

Zakres działań: udzielanie pomocy dzieciom, młodzieży z niepełnosprawnością oraz ich rodzinom i opiekunom; prowadzenie działalności profilaktycznej wobec występujących zagrożeń patologią społeczną, a w szczególności profilaktyka uzależnień; organizowanie i prowadzenie różnych form leczenia, edukacji i rehabilitacji oraz opieki nad dziećmi i osobami z niepełnosprawnością.

- **Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Oddziału Powiatowego w Sieradzu**

98-200 Sieradz, ul. Polna 26

Zakres działań: współpraca z organami władzy publicznej, administracją rządową, samorządami, kościołami, związkami wyznaniowymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi, z pracodawcami oraz środkami masowego przekazu; promocja i organizacja społecznego rzecznictwa praw dziecka, podejmowanie interwencji w sprawach dzieci, reprezentowanie interesów dziecka i rodziny, za ich zgodą, przed: szkołą, placówką opiekuńczo-wychowawczą, sądem i innymi instytucjami, w granicach dopuszczalnych prawem; udzielanie rodzicom pomocy w sprawowaniu opieki nad dzieckiem, wychowaniu, kształceniu, leczeniu i terapii dzieci, inicjowanie społecznych ruchów rodziców i osób wspierających rodzinę.

- **Fundacja „Dr Clown” Oddział w Sieradzu**

98-200 Sieradz, ul. Armii Krajowej 7

Zakres działań: Realizacja projektów finansowanych przez urzędy miast, urzędy wojewódzkie i inne organizacje, obejmujące pomoc w różnych sferach życia społecznego m.in. dotyczących osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, promowania idei wolontariatu, zdrowego stylu życia, szkoleń, integracji, osób 50+, zajęć z dziećmi podczas wakacji itp.; organizacja indywidualnej pomocy dla dzieci poprzez dofinansowanie leczenia, rehabilitację, zakup leków.

X. Analiza SWOT

Opracowanie analizy SWOT stanowi istotny punkt wyjściowy dla realizacji poszczególnych celów założonych w Programie.

Jest to efektywna metoda identyfikacji słabych i silnych stron w działaniach, jakie podejmuje się na rzecz osób z niepełnosprawnością i zawiera cztery grupy czynników:

- „mocne strony” - uwarunkowania wewnętrzne, które należycie wykorzystywane sprzyjać będą rozwiązywaniu problemów osób z niepełnosprawnością,
- „słabe strony” - uwarunkowania wewnętrzne, które nie wyeliminowane będą utrudniać rozwiązywanie problemów osób z niepełnosprawnością,
- „szanse” - uwarunkowania zewnętrzne, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako sprzyjające dla potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- „zagrożenia” - uwarunkowania zewnętrzne, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności, ale które mogą zagrażać zaspokajaniu potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Lp.	MOCNE STRONY
1.	Funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej, Środowiskowego Domu Samopomocy, Dziennego Domu „Senior +”, Domu Pomocy Społecznej
2.	Sukcesywny rozwój instytucji publicznych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością
3.	Oferta turystyczno-kulturalno-sportowa dla osób z niepełnosprawnością realizowana przez instytucje, jednostki, organizacje, stowarzyszenia
4.	Współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych
5.	Powszechny dostęp do usługi asystenta osób niepełnosprawnych
6.	Funkcjonowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Sieradzu oraz Zespołu Szkół Specjalnych w Warcie
7.	Realizacja programów celowych PFRON oraz projektów unijnych
8.	Posiadanie zintegrowanego systemu informacji dla osób niepełnosprawnych „System Obsługi Wsparcia” umożliwiający składanie wniosku osobom niepełnosprawnym bez konieczności wyjścia z domu
9.	Istniejące organizacje i stowarzyszenia pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych

10.	Udzielanie dofinansowań do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych oraz dofinansowań do likwidacji barier funkcjonalnych i turnusów rehabilitacyjnych
11.	Dobry dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, radca prawny w PCPR)

Lp.	SLABE STRONY
1.	Niewystarczająca likwidacja barier architektonicznych w stosunku do ilości potrzeb osób niepełnosprawnych
2.	Brak wypożyczalni i komisji sprzętu dla osób z niepełnosprawnością
3.	Niski poziom integracji środowiska osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem
4.	Brak mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnością
5.	Niewystarczające oznakowanie przejść dla osób z różnym rodzajem niepełnosprawności
6.	Zbyt mała ilość środków finansowych na realizację działań pomocowych i profilaktycznych
7.	Niedostosowanie środków komunikacji miejskiej oraz infrastruktury, związanej z transportem dla potrzeb osób niepełnosprawnych
8.	Niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych

Lp.	SZANSE
1.	Możliwość realizacji przedsięwzięć na rzecz osób z niepełnosprawnością w ramach środków Unii Europejskiej (Projekt „Centrum dla Rodziny w Powiecie Sieradzkim”) i PFRON - perspektywa finansowa 2021-2030
2.	Dostępność miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnością
3.	Krótkookresowy pobyt wytnieniowy w Placówce Stacjonarnej
4.	Konsultacje psychologiczne
5.	Współpraca pomiędzy powiatem a gminami w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych - Środowiskowy Dom Samopomocy w Grójcu Wielkim
6.	Akceptacja i zrozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych
7.	Wzmocniona polityka Państwa ukierunkowana na problemy niepełnosprawnych – środki z PFRON oraz z budżetu Państwa
8.	Osoby niepełnosprawne powyżej 60 roku życia mają możliwość skorzystać z oferty Dziennego Domu Opieki „Senior+”

Lp.	ZAGROŻENIA
1.	Niewystarczająca edukacja rodzin i środowiska lokalnego na temat osób z niepełnosprawnością oraz funkcjonujące stereotypy
2.	Niski status materialny osób z niepełnosprawnością
3.	Niespójne i niestabilne przepisy prawa w obszarze rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych
4.	Wykluczenie i marginalizacja osób niepełnosprawnych,
5.	Istniejące w dalszym ciągu stereotypy na temat osób niepełnosprawnych
6.	Ograniczone środki finansowe na realizację działań pomocowych

XI. Program działań – cele operacyjne.

Głównym celem programu jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym podstawowych warunków do równoprawnego, samodzielnego, pełnego i czynnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym poprzez realizację celów operacyjnych.

Podstawowym założeniem „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie sieradzkim na lata 2021-2030” jest podjęcie takich działań które będą zmierzać do nieustannego wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością względem osób pełnosprawnych, jak również dążenie do pełnego ich uczestnictwa w życiu społecznym, kulturowym, sportowym i zawodowym, a także w dziedzinie edukacji. Program został przygotowany na podstawie zdiagnozowanych potrzeb i oczekiwań środowiska osób z niepełnosprawnością w oparciu między innymi o dane z Narodowego Spisu Powszechnego, GUS, PFRON, Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, Powiatowego Urzędu Pracy, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sieradzu, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Warcie, Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Sieradzu. Program obejmuje plan działań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością.

W okresie obowiązywania, program będzie analizowany w procesie monitoringu, który prowadzony będzie w oparciu o:

1. coroczne raportowanie i ocenę zgodności faktycznego postępu z założeniami i celami programu,
2. ocenę nowych wyzwań i zagrożeń.

Ewaluacji i monitoringowi podlegają standard i dostępność usług oraz stopień i realizacja celów. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu będące koordynatorem programu w imieniu Powiatu Sieradzkiego, będzie raportowało rokrocznie działania realizowane w ramach programu i przedstawiało rezultaty podejmowanych zadań i potrzeby przy okazji przedstawiania Radzie Powiatu Sieradzkiego rocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu.

Lp.	Cel operacyjny i jego opis	Proponowane zadania
1.	<p>Zwiększenie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych.</p> <p>opis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udzielenie wsparcia ukierunkowanego na zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - dążenie do uzyskania samodzielności, niezależności oraz autonomii przez osoby niepełnosprawne, - zastosowanie szeregu działań wspomagających i aktywizujących zarówno same osoby niepełnosprawne jak też ich otoczenie społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie i funkcjonowanie wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego w połączeniu z nauką ich obsługi i doradztwem w zakresie jego wykorzystywania, - tworzenie i oznaczenie miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych oraz wydawanie kart parkingowych, - pomoc osobom niepełnosprawnym przy zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.
2.	<p>Kształtowanie w społeczności lokalnej właściwych postaw wobec problemów osób niepełnosprawnych oraz integracja społeczna.</p> <p>opis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umożliwienie osobom niepełnosprawnym kontynuowania lub rozpoczęcia samodzielnego życia, - prowadzenie w miarę pełnego życia społecznego, - korzystanie z warunków, usług i urządzeń gwarantujących samodzielność fizyczną i psychiczną, - opieka środowiskowa, - rozpowszechnianie informacji dotyczących problemów osób niepełnosprawnych poprzez informacje w lokalnych mediach, - uświadamianie osób niepełnosprawnych i ich rodzin o przysługujących im prawach. 	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie Systemu Obsługi Wsparcia dla osób niepełnosprawnych, -współpraca z instytucjami kultury, sportu i rekreacji na terenie powiatu sieradzkiego w zakresie tworzenia preferencyjnych warunków korzystania z ich oferty przez osoby niepełnosprawne, - prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych, - wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie niepełnosprawności, - poszerzenie zakresu wiedzy osób niepełnosprawnych na temat dostępnych form pomocy, - klasy integracyjne, - przedszkole integracyjne, - domy pomocy społecznej, - stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, - przekaz informacji w formie ulotek, broszur, plakatów w budynkach użyteczności publicznej, - udzielanie porad dotyczących możliwości ustalania stopnia niepełnosprawności, - integracja społeczności lokalnej w celu wspólnego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych poprzez: <ul style="list-style-type: none"> a) aktywny udział organizacji pozarządowych w realizacji przedsięwzięć na rzecz osób niepełnosprawnych, b) współpracę z Powiatową Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

3.	<p>Realizacja projektu Centrum dla Rodziny w Powiecie Sieradzkim</p> <p>opis:</p> <ul style="list-style-type: none"> -zwiększenie dostępu do usług społecznych osób niesamodzielnych, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, rozwój usług wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w tym asystenta rodziny służących pomocy w pokonywaniu trudnych sytuacji życiowych, -rozwój usług wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej służących pomocy w pokonywaniu trudnych sytuacji życiowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój usług wspierających rodziny i osoby z niepełnosprawnością w szczególności usług asystenckich, -usługi społeczne w miejscu zamieszkania asyntenkie dla osób niesamodzielnych, usługę tą realizować będą zatrudnieni do projektu asystenci osobiści osób niepełnosprawnych oraz asystent rodziny oraz opiekunów dla osób niesamodzielnych, - usługi poza miejscem zamieszkania tj: krótkookresowy pobyt wychnieniowy dla osób niesamodzielnych który będzie realizowany w formie zadania zleconego, - wsparcie dla rodzin zastępczych tj; konsultacje psychologiczne, zajęcia socjoterapeutyczne, warsztaty wyjazdowe z elementami rekreacyjno-kulturalnymi dla wychowanków, grupy wsparcia dla rodzin zastępczych, - utworzenie Klubu Seniora.
4.	<p>Rehabilitacja społeczna w zakresie likwidacji barier funkcjonalnych.</p> <p>opis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - likwidacja barier w komunikowaniu się, - likwidacja barier technicznych, - likwidacja barier architektonicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - instalacja wind, wykonanie podjazdów modernizacja klatek schodowych, montaż poręczy i uchwytów , przystosowanie ciągów komunikacyjnych, - dostosowanie pomieszczeń, łazienek oraz sanitariatów do potrzeb osób niepełnosprawnych, likwidacja progów, budowa podjazdów i montaż wind, - doradztwo merytoryczne w zakresie budownictwa bez barier, - pomoc osobom niepełnosprawnym w zakupie sprzętu i urządzeń w zakresie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych.
5.	<p>Realizacja programów celowych PFRON</p> <p>Opis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktywny Samorząd, - Wyrównywanie Różnic Między Regionami III, - inne np. Moduł III „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”. 	<ul style="list-style-type: none"> - dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkół, - zakup środków transportu dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych dla jednostek organizacyjnych powiatu, organizacji pozarządowych, – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym: * pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, * dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania, * pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego,

		<ul style="list-style-type: none"> – likwidacja barier w poruszaniu się: * pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, * pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, * pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, * pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, * pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, - pomoc w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych udzielana osobom niepełnosprawnym, które na skutek wystąpienia zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii utraciły możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej.
6.	<p>Wsparcie przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych lokalnych inicjatyw w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym opis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do: a) integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, b) realizacji praw osób niepełnosprawnych, -opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, -ocena realizacji programów, -opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - udział w badaniach potrzeb osób niepełnosprawnych, - wzmacnianie działań instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, - prowadzenie lokalnych punktów informacyjnych dla osób niepełnosprawnych, - organizowanie imprez o charakterze integracyjnym, kulturalnym i rekreacyjnym, - integracja osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi.

7.	<p>Zwiększenie dostępu do rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki.</p> <p>opis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - promowanie sportu, rekreacji i turystyki wśród osób niepełnosprawnych poprzez organizację festynów, pikników, imprez sportowych, wycieczek, - umożliwienie osobom niepełnosprawnym udziału w imprezach masowych poprzez zapewnienie transportu, oraz organizowanie imprez w obiektach dostępnych dla osób niepełnosprawnych, - zwiększenie dostępu osobom niepełnosprawnym do rehabilitacji społecznej poprzez zwiększenie ilości miejsc w jednostkach, - poprawa zdrowia poprzez wypoczynek i rehabilitację, - poprawa sprawności psychofizycznej oraz rozwijanie umiejętności, społecznych uczestników poprzez rozwijanie kontaktów społecznych, a także udział w zajęciach, - umiejętność radzenia sobie z niepełnosprawnością. 	<ul style="list-style-type: none"> - dofinansowania do uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych finansowe ze środków PFRON, - dofinansowanie ze środków PFRON działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej, oraz Środowiskowego Domu Samopomocy i zapewnienie w nich uczestnikom odpowiedniej rehabilitacji zawodowej i społecznej, - przekaz informacji przydatnych osobom niepełnosprawnym poprzez plakaty, ulotki, strony internetowe, - zakup sprzętu i urządzeń rehabilitacyjnych w obiektach zajmujących się rehabilitacją leczniczą i społeczną.
----	---	--

**Źródło własne*

Tabela 14. Cele operacyjne oraz proponowane zadania w ramach celu.

Przewidywane środki finansowe niezbędne do realizacji ww. zadań:

3.312.708,35 zł

Harmonogram realizacji celów

L.p	Cel operacyjny	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1.	Zwiększenie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych.	Proces ciągły									
2.	Kształtowanie w społeczności lokalnej właściwych postaw wobec problemów osób niepełnosprawnych oraz integracja społeczna.	Proces ciągły									
3.	Realizacja projektu Centrum dla Rodziny w Powiecie Sieradzkim										
4.	Rehabilitacja społeczna w zakresie likwidacji barier funkcjonalnych.	Proces ciągły									
5.	Realizacja programów celowych PFRON	Zgodnie z zaleceniami Powiatu									
6.	Wsparcie przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych lokalnych inicjatyw w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnych	Proces ciągły									
7.	Zwiększenie dostępu do rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki.	Proces ciągły									

Zadania w ramach celów operacyjnych realizowane będą zgodnie z harmonogramem lub w miarę posiadanych środków finansowych, a także pod warunkiem dalszego realizowania programów finansowanych z środków unijnych oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

XII. Źródła finansowania

Z uwagi na dziesięcioletni okres obowiązywania programu oraz różnorodność podmiotów zaangażowanych w realizację zadań, środki finansowe na realizację zadań będą uwzględniane w rocznych planach finansowych poszczególnych jednostek.

Jednostki i organizacje uczestniczące w realizacji programu będą aplikować o środki zewnętrzne na realizację właściwych sobie zadań określonych w programie.

Środki Finansowe na realizację programu będą pochodzić z:

1. budżetu Powiatu Sieradzkiego w tym planów finansowych jednostek organizacyjnych Powiatu,
2. dotacji budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
3. Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
4. funduszy europejskich,
5. środków pozyskiwanych w ramach programów resortowych,
6. budżetów Gmin,
7. dotacji i grantów uzyskiwanych w konkursach na poszczególne programy.

XIII. Realizatorzy programu

Realizatorami Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021- 2030, będą:

- 1) Samorząd powiatowy i samorządy gminne z powiatu sieradzkiego,
- 2) Starostwo Powiatowe w Sieradzu,
- 3) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu,
- 4) Jednostki organizacyjne pomocy społecznej gmin powiatu sieradzkiego,
- 5) Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu,
- 6) Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych,
- 7) Domy pomocy społecznej będące jednostkami organizacyjnymi Powiatu oraz działające na zlecenie Powiatu,
- 8) ośrodki wsparcia WTZ, ŚDS, DDP „Senior +”,
- 9) organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych
- 10) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sieradzu oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Warcie.

XIV. Monitoring Programu

Wdrożenie w życie działań określonych w niniejszym Programie uzależnione będzie od wielu czynników, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych. Duży wpływ na ich skuteczność będzie miała niewątpliwie aktywność i zaangażowanie podmiotów realizujących poszczególne działania oraz umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału, jak również dostępność zewnętrznych ofert konkursowych, projektów.

Monitoring „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sieradzkim na lata 2021-2030” prowadzony będzie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu oraz Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu.

Realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych monitorowana będzie:

- w zakresie rehabilitacji społecznej – w rocznych sprawozdaniach przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu,
- w zakresie rehabilitacji zawodowej – w rocznych sprawozdaniach Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu.

Program jest dokumentem otwartym, w którym na podstawie oceny efektów wdrażania programu możliwe jest dokonywanie zmian i uzupełnień w trakcie całego okresu realizacji programu.

ZAKOŃCZENIE

Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie im warunków do samodzielnego, pełnego i czynnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, a także kształtowanie wobec nich pozytywnych postaw społecznych.

Powszechnym powinno stać się przekonanie, że osoby niepełnosprawne mają prawo do samodzielnego i aktywnego życia oraz korzystania z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli. Mają też prawo do uzyskania środków koniecznych do wyrównania szans w korzystaniu z przysługujących im praw. Wszelkie działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny być podejmowane z poszanowaniem suwerenności i godności jednostki.

Cele szczegółowe obejmują:

- rehabilitację zawodową,
- rehabilitację społeczną,
- pomoc społeczną,
- przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.
- profilaktyka i oświata zdrowotna
- oświata i kształcenie

Osobie niepełnosprawnej powinno zapewnić się szeroki zakres usług rehabilitacyjnych, które pozwoliłyby na rozwiązanie jej problemów i zaspokojenie potrzeb. Ważne jest przy tym, aby cele szczegółowe były powiązane ze sobą. Rehabilitacja osoby niepełnosprawnej nie może ograniczać się jedynie do rehabilitacji np. zawodowej. Winna posiadać całościowy charakter, a więc uwzględniać także komponent społeczny, medyczny i psychiczny. Program zakłada kompleksowe podejście do działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Oprócz sformułowania zadań, w programie wskazano podmioty realizujące, które będą przyczyniały się do polepszenia warunków Życia osób niepełnosprawnych. Działania realizowane będą ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, budżetu powiatu, budżetów gmin, środków finansowych organizacji pozarządowych i sponsorów oraz pozyskanych z programów unijnych.

Program skierowany do niepełnosprawnych mieszkańców powiatu sieradzkiego, jest dokumentem otwartym, będzie więc istniała możliwość wprowadzenia zmian i nowych rozwiązań problemów osób niepełnosprawnych.

Spis rysunków

Rysunek 1. Mapa powiatu sieradzkiego.....8

Spis tabel

Tabela 1.	Ludność powiatu sieradzkiego z podziałem na gminy oraz ze względu na płeć.....	9
Tabela 2.	Liczba osób niepełnosprawnych (prawnie) w Powiecie Sieradzkim z podziałem na poszczególne gminy.....	11
Tabela 3.	Liczba osób w wieku 16+ zaliczonych do stopnia niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w okresie 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r. zamieszkujących teren powiatu sieradzkiego w podziale na: symbol przyczyny niepełnosprawności, stopień, wiek oraz miejsce zamieszkania.....	15
Tabela 4.	Liczba dzieci w wieku 0-16 lat zaliczonych do niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w okresie 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r. zamieszkujących teren powiatu sieradzkiego w podziale na: symbol przyczyny niepełnosprawności oraz miejsce zamieszkania.....	18
Tabela 5.	Ilość osób niepełnosprawnych z terenu naszego Powiatu, które w latach 2015 - 2019 skorzystały z dofinansowań w ramach rehabilitacji społecznej realizowanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu ze środków przekazywanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.....	30
Tabela 6.	Osoby będące w ewidencji osób niepełnosprawnych według wieku w latach 2017 -2019.....	44
Tabela 7.	Osoby będące w ewidencji osób niepełnosprawnych według wykształcenia na koniec lat 2017 – 2019.....	44
Tabela 8.	Osoby niepełnosprawne zarejestrowane jako bezrobotne według przyczyn niepełnosprawności na koniec lat 2017 -2019.....	45
Tabela 9.	Ilość osób niepełnosprawnych, które skorzystały z wybranych instrumentów w latach 2017-2019.....	49
Tabela 10.	Ilość osób niepełnosprawnych wyłączonych z ewidencji z tytułu podjęcia pracy niesubsydiowanej w latach 2017-2019.....	50
Tabela 11.	Działalność diagnostyczna Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Warcie.....	69
Tabela 12.	Działalność diagnostyczna Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sieradzu.....	70
Tabela 13.	Rodzaj i ilość wydanych orzeczeń do kształcenia specjalnego w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sieradzu.....	70
Tabela 14.	Cele operacyjne oraz proponowane zadania w ramach celu.....	82

Spis wykresów

Wykres 1.	Liczba osób niepełnosprawnych z podziałem na grupy wiekowe.....	12
Wykres 2.	Podział osób niepełnosprawnych prawnie oraz biologicznie ze względu na płeć.....	13
Wykres 3.	Podział osób niepełnosprawnych ze względu na stopień niepełnosprawności ...	14
Wykres 4.	Liczba osób niepełnosprawnych wg stopnia niepełnosprawności.....	16
Wykres 5.	Liczba osób niepełnosprawnych wg przedziałów wiekowych	16
Wykres 6.	Udział schorzeń zasadniczych orzeczonych wśród osób niepełnosprawnych	17
Wykres 7.	Porównanie liczby osób w wieku 16+ zaliczonych do stopnia niepełnosprawności zamieszkujących teren powiatu sieradzkiego w podziale na miejsce zamieszkania.....	18
Wykres 8.	Udział schorzeń zasadniczych orzeczonych wśród osób niepełnosprawnych poniżej 16 roku życia.....	19
Wykres 9.	Osoby będące w ewidencji osób niepełnosprawnych PUP Sieradz na koniec lat 2017-2019	42
Wykres 10.	Osoby będące w ewidencji osób niepełnosprawnych z podziałem na stopień niepełnosprawności w latach 2017-2019	43
Wykres 11.	Liczba miejsc pracy w ramach zgłoszonych przez pracodawców ofert pracy dla osób niepełnosprawnych	46
Wykres 12.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa zawodowego w latach 2017-2019	48
Wykres 13.	Źródło dochodu	52
Wykres 14.	Przyczyna niepełnosprawności	53
Wykres 15.	Rodzaj wsparcia z jakiego korzystały osoby niepełnosprawne	54
Wykres 16.	Ocena dostępności w uzyskaniu pomocy w ramach rehabilitacji społecznej	54
Wykres 17.	Sposób poruszania się osób niepełnosprawnych.....	55
Wykres 18.	Częstotliwość wychodzenia z domu osób niepełnosprawnych.....	56
Wykres 19.	Bariery utrudniające funkcjonowanie w życiu codziennym osobom niepełnosprawnym.....	57
Wykres 20.	Osoby udzielające regularnej pomocy osobom niepełnosprawnym.....	58
Wykres 21.	Korzystanie z karty parkingowej przez osoby niepełnosprawne.....	59